

Rolnummers 6353, 6366, 6369, 6410, 6419 en 6426
Arrest nr. 83/2017 van 22 juni 2017

A R R E S T

In zake : de beroepen tot vernietiging van hoofdstuk 11 (de artikelen 128 tot 134) en van artikel 135, 18°, van het Vlaamse decreet van 18 december 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2016, ingesteld door Ronald De Wilde, door Jef Hendriks, door Antoine Buedts, door Jan Gossé, door de vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop » en door Peter Mertens en Tom De Meester.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter E. De Groot,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de beroepen en rechtspleging

a. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 11 februari 2016 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 12 februari 2016, heeft Ronald De Wilde beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 128 tot 134 en van artikel 135, 18°, van het Vlaamse decreet van 18 december 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2016 (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 29 december 2015).

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 22 februari 2016 ter post afgegeven brief en ter griffie is ingekomen op 23 februari 2016, heeft Jef Hendriks beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 128 tot 130 van hetzelfde Vlaamse decreet.

c. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 25 februari 2016 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 26 februari 2016, heeft Antoine Buedts beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 128 tot 134 en van artikel 135, 18°, van hetzelfde Vlaamse decreet.

De vordering tot schorsing van dezelfde decreetsbepalingen, ingesteld door dezelfde verzoekende partij, is verworpen bij het arrest nr. 70/2016 van 11 mei 2016, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 14 juli 2016.

d. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 19 april 2016 ter post afgegeven brief en ter griffie is ingekomen op 20 april 2016, heeft Jan Gossé beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 128 tot 134 en van artikel 135, 18°, van hetzelfde Vlaamse decreet.

De vordering tot schorsing van dezelfde decreetsbepalingen, ingesteld door dezelfde verzoekende partij, is verworpen bij het arrest nr. 106/2016 van 30 juni 2016, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 29 augustus 2016.

e. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 25 april 2016 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 26 april 2016, heeft de vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Peeters en Mr. J. Vanhoenacker, advocaten bij de balie te Brussel, beroep tot vernietiging ingesteld van hoofdstuk 11 en van artikel 135, 18°, van hetzelfde Vlaamse decreet.

f. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 11 mei 2016 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 13 mei 2016 is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 128 tot 134 van hetzelfde Vlaamse decreet door Peter Mertens en Tom De Meester, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. M. Van den Broeck, advocaat bij de balie te Brussel, en Mr. R. Jeeninga, advocaat bij de balie te Antwerpen.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 6353, 6366, 6369, 6410, 6419 en 6426 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories zijn ingediend door :

- de Vlaamse Regering, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. A. Haelterman, advocaat bij de balie te Brussel (in alle zaken);

- Wim Raeymaekers (in de zaak nr. 6426);

- Andy Vermaut, Raf Verbeke, Benjamin D'hont, Rudy Oosterlinck, Kevin Denoyel, Carlo Van Aerschot, Koenraad Willems, Alexander Gomme, Tom Vanhove, Luc Grootjans, Frans Van Hecke, Greet Lemoine, Lieve Stevelinck, Valentijn Vanmeenen, Eric Van Laeken, Raven Groupe, Jan Menu, Valerie Vanuxem, Lode Willaert, Walter Provo, Johan Denis, Ilse Gelaude, De Smaele, David Joëts, Jan Lambrecht, Rudolf van de Moosdijk, Wim Jans, Hilde Robbrecht, Adeline Bataillie, Godelieve Schols, Lisette Waelbers, Peggy Billen, Hubert Harnie, Tom Croonenberghs, Lorenza Boulanger, Benny Verhiest, Jean Verreyken, Fabienne Decock, Myriam Wouters, Dominique Janssens, Joeri Van Hoyweghen, Mark Van de Velde, Rik Vancoillie, Isabel Boone, Roeland Dirks, Johan Seminck, Kristof Loos, Paul Permeke, Tim Jacobs, Jonas Verckens, Dirk Deheegher, Geert De Maertelaere, Rob Verbruggen, Christoph Janssens, Johan Hallaert, Monique Haertjens, Ann Deprez, Marleen Scharmin, Rik Vanhaverbeke, Urbain Bax, Matthew Dikmans, Vincent Loosfelt, Sonja De Spiegeleire, Ilse Reniers, Myriam Kyndt, Robert Van Bilsen, Joke Noffels, Daphne Jaspers, Gerry Van de Moortel, Roger Van Loon, Marnix Hemeryck, Linda Verwimp, Christiane Bigano, Jean D'Hooghe, Léon Lakaie, Denis Meert, Stijn Cools, Valérie Vanreck, Bart Meeus, Luc Symoens, Alain Claessens, Jonas Craeynest, Roger De Coninck, Stefaan Vandendriessche, Katrien Mortier, Ahmet Bilgin, Anne De Waele, Franz De Metd, Fateha Atsa, Peter Reynders, Noel Maertens, Maria Van Loock, Erwin Van Eenoo, Mireille Delrue, Jean-Paul Bunckens, Tom Manhaeghe, Carol Vandecasteele, Jan Steen, Georgine Frederix, Reinout Pieters, Tom De Pauw, Greta Wilssens, Hadewijch Verhenne, TJ De Luna, Margui Van Driessche, Tony Mondelaers, Dave Van Ouytsel, Astrid Van Wabeeke, Chris Wens, Leo Wouters, Marc Vercambre, Jaimie Devinck, Joeri Nowé, Bert Vanlerberghe, Frieda Schacht, Branley Wtterwulge, Danny Declerck, Debbie Haest, Anne-Marie Chiese, Danny Dekimpe, Michèle Déome, Steven Monsieur, Gino Vanloy, Bart Neys, José Antonio Meersseman, Simon Lambrecht, Cynthia De Paola, Jonathan Delahaye, Willem Marijnissen, Nancy Minnen, Ann Vandevelde, Eddy Huyghe, Ina Capoen, Mehmet Yavas, Michel Verhaeghe, Egbert Meert, Gitte Peetermans, Roel Sergeant, Ivar Hermans, Maria Torbeyns, Erwin Luyken, Bart Verhoeven, Marijke Vinck, René Jochems, Klaas Devreese, Teja De Prins, Malika Leys, Bart Goderis, Guido Follens, Sunny Van Vaerenbergh, Tania Souw, Kris Van Put, Gisèle Deweerdt, Brecht Cosyns, Georges De Meulenaer, Paul Van de Putte, Koen Delaey, Walter Opgenhaffen en Mark Opgenhaffen (in de zaak nr. 6426), bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. E. Merckx, advocaat bij de balie te Leuven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- Antoine Buedts;
- de vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop »;
- Peter Mertens en Tom De Meester.

Memories van wederantwoord zijn ingediend door :

- de Vlaamse Regering (in de zaken nrs. 6369, 6419 en 6426);
- Wim Raeymaekers;

- Andy Vermaut en Raf Verbeke.

Bij beschikking van 8 februari 2017 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers T. Merckx-Van Goey en F. Daoût te hebben gehoord, beslist dat de zaken in staat van wijzen zijn, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 8 maart 2017 en de zaken in beraad zullen worden genomen.

Ingevolge het verzoek van de verzoekende partijen in de zaak nr. 6426 om te worden gehoord, heeft het Hof bij beschikking van 22 februari 2017 de dag van de terechtzitting bepaald op 8 maart 2017.

Op de openbare terechtzitting van 8 maart 2017 :

- zijn verschenen :

. Mr. P. Peeters, voor de vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop »;

. Mr. M. Van den Broeck en Mr. R. Jeeninga, voor Peter Mertens en Tom De Meester;

. Mr. E. Merckx, voor Andy Vermaut en anderen;

. Mr. A. Haelterman en Mr. O. Herbert, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers T. Merckx-Van Goey en F. Daoût verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van het voorwerp en de ontvankelijkheid van de beroepen

A.1.1. Ronald De Wilde, verzoekende partij in de zaak nr. 6353, vordert de vernietiging van de artikelen 128 tot 134 en van artikel 135, 18°, van het Vlaamse decreet van 18 december 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2016 (hierna : decreet van 18 december 2015).

Hij verklaart een belang te hebben bij het beroep omdat hij als gevolg van de bestreden bepalingen een heffing van 219,44 euro dient te betalen voor het verbruik van elektriciteit op de aansluitingspunten voor zijn woonadres en voor zijn tweede verblijfplaats.

A.1.2. Jef Hendriks, verzoekende partij in de zaak nr. 6366, vordert de vernietiging van de artikelen 128 tot 130 van het decreet van 18 december 2015.

Hij stelt dat hij als inwoner van het Vlaamse Gewest de nieuwe taks moet betalen en dat hij daardoor onheus wordt behandeld.

A.1.3. Antoine Buedts, verzoekende partij in de zaak nr. 6369, vordert de vernietiging van de artikelen 128 tot 134 en van artikel 135, 18°, van het decreet van 18 december 2015.

Hij zet uiteen dat de bestreden heffing op hem van toepassing is, vanaf 1 maart 2016, waardoor maandelijks een bijkomende financiële druk op haar zal worden gelegd, « die onnodige, overbodige en nutteloze uitgaven met zich mee zal brengen ».

A.1.4. Jan Gossé, verzoekende partij in de zaak nr. 6410, vordert de vernietiging van de artikelen 128 tot 134 en van artikel 135, 18°, van het decreet van 18 december 2015.

Hij verklaart dat op de hem uitgereikte facturen maandelijks een federale bijdrage, een energiebijdrage en een bijdrage voor het Energiefonds worden aangerekend.

A.1.5. De vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop », verzoekende partij in de zaak nr. 6419, vordert de vernietiging van hoofdstuk 11 en van artikel 135, 18°, van het decreet van 18 december 2015.

De vzw stelt dat zij in overeenstemming met haar statuten opkomt voor het collectief belang van de consumenten die worden onderworpen aan de nieuwe heffing, die gerelateerd is aan het verbruik van elektriciteit.

A.1.6. Peter Mertens en Tom De Meester, verzoekende partijen in de zaak nr. 6426, vorderen de vernietiging van de artikelen 128 tot 134 van het decreet van 18 december 2015.

Zij verklaren als belastingplichtigen nadelig geraakt te worden ten opzichte van diegenen die de heffing op het afnamepunt van het elektriciteitsnet en op het elektriciteitsverbruik niet moeten betalen en ten opzichte van diegenen die relatief minder moeten bijdragen.

A.2. De Vlaamse Regering werpt op dat Ronald De Wilde (zaak nr. 6353), Jef Hendriks (zaak nr. 6366), Antoine Buedts (zaak nr. 6369), de vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop » (zaak nr. 6419) en Peter Mertens en Tom De Meester (zaak nr. 6426) geen belang hebben bij de vernietiging van artikel 128 van het decreet van 18 december 2015, aangezien dat een autonoom begrotingsartikel betreft met betrekking tot de aanwending van de middelen uit het Energiefonds. Die bepaling zou geen verband houden met de heffing.

Ten aanzien van de tussenkomsten

A.3. Andy Vermaut en anderen hebben een memorie van tussenkomst ingediend ter ondersteuning van het beroep in de zaak nr. 6426.

Zij verklaren allen als bezitters van een afnamepunt van het elektriciteitsnet onderworpen te zijn aan de bestreden bepalingen en derhalve een belang te hebben bij de vernietiging ervan.

A.4. Wim Raeymaekers komt eveneens tussen ter ondersteuning van het beroep in de zaak nr. 6426.

Hij stelt aan dat hij als belastingplichtige die is onderworpen aan de betwiste heffing een belang heeft om tussen te komen.

Ten gronde

Wat de bevoegdheidverdelende regels betreft

A.5. In de zaak nr. 6366 betoogt Jef Hendriks dat er al een federale bijdrage bestaat op het elektriciteitsverbruik, en dat het Gewest op dat verbruik geen nieuwe belasting mag heffen. Hij refereert aan het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State bij het ontwerp van decreet.

A.6. In de zaken nrs. 6369 en 6410 leiden Antoine Buedts en Jan Gossé een eerste middel af uit de schending van artikel 143, § 1, van de Grondwet.

Zij zijn van mening dat de federale loyauteit is geschonden aangezien er al een soortgelijke heffing bestaat op het federale niveau. Daardoor zou ook de regel « *non bis in idem* » zijn geschonden.

A.7. In de zaak nr. 6419 leidt de vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop » een eerste middel af uit de schending van artikel 170, § 2, van de Grondwet en van artikel 1 van de wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 170, §§ 1 en 2, van de Grondwet bedoelde belastingbevoegdheid (hierna : wet van 23 januari 1989).

De voormelde bepalingen zouden zijn geschonden doordat de bestreden bepalingen een belasting heffen op het elektriciteitsverbruik, dat al is onderworpen aan de federale belasting die werd ingevoerd bij artikel 21*bis* en volgende van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, terwijl de gewesten niet bevoegd zijn om belastingen te heffen in aangelegenheden die reeds door de Staat worden belast.

A.8. In de zaak nr. 6426 leiden Peter Mertens en Tom De Meester een eerste middel af uit de schending van artikel 170, § 2, van de Grondwet en van de artikelen 1*ter* en 11 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten. Zij stellen dat ook het fiscale « *non bis in idem* »-beginsel is geschonden, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Zij zijn van mening dat de Vlaamse heffing per afnamepunt op grond van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zodanig is uitgebreid en gewijzigd dat het niet langer gaat om een belasting per afnamepunt, maar om een belasting op elektriciteitsverbruik.

Bovendien zouden de bestreden bepalingen afbreuk doen aan het recht op het ongestoord genot van de eigendom, doordat het gebruik van elektriciteit op onredelijke, onbillijke en onevenredige wijze wordt belast.

A.9. In hun memorie van tussenkomst ter ondersteuning van het beroep in de zaak nr. 6426 betogen Andy Vermaut en anderen dat de Vlaamse heffing op de aansluitingspunten door de bestreden bepalingen zodanig is verruimd en gewijzigd, dat het niet langer gaat om een belasting op het aansluitingspunt, maar op het elektriciteitsverbruik, dat al het voorwerp is van een federale belasting. Er zou dus sprake zijn van een dubbele belasting op dezelfde materie.

A.10. Wim Raeymaekers sluit zich in zijn memorie van tussenkomst aan bij de argumentatie van de verzoekende partijen in de zaak nr. 6426. Volgens hem is de maatregel een schijnmanoeuvre om de kritiek op de dubbele belasting te ontlopen. Hij stelt dat de heffing in wezen wordt bepaald op basis van het verbruik en dat er geen verbruik is zonder afnamepunt.

A.11.1. De Vlaamse Regering betoogt dat de belastbare materie van de bestreden heffing het louter beschikken over een afnamepunt is, terwijl de belastbare materie van de federale bijdrage een heffing op het elektriciteitsverbruik betreft.

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de door de bestreden bepalingen beoogde belastbare materie, namelijk het feit dat aanleiding geeft tot de belasting, en de belastbare grondslag, namelijk de basis waarop de belasting wordt berekend. Enerzijds is er zelfs zonder afnamepunt verbruik mogelijk, anderzijds is ook het bestaan van een afnamepunt zonder verbruik mogelijk.

In zijn advies nr. 56.739/1 van 24 oktober 2014 had de Raad van State gesteld dat het Vlaamse Gewest principieel een belasting per afnamepunt vermocht in te voeren. Weliswaar worden in het bestreden artikel 130 diverse verbruikscategorieën vermeld, maar dat is enkel om de heffing te kunnen moduleren door voor elk afnamepunt te voorzien in een verschillende forfaitaire heffing.

Volgens de Vlaamse Regering was die differentiatie noodzakelijk. Zij wijst op het bestaan van gesloten distributienetten, waarbij zich verschillende afnemers achter één aansluitingspunt bevinden. Een zelfde heffing voor een hele groep afnemers achter een aansluitingspunt als voor één enkele afnemer achter een aansluitingspunt, zou niet kunnen worden gemotiveerd. Anderzijds zijn de meeste gewone huishoudens forfaitair 100 euro verschuldigd omdat zij niet meer dan 5 MWh verbruiken en tot de categorie B behoren (2 227 083 van de 3 285 670 aansluitingspunten). Bovendien vallen 283 000 gezinnen met een sociale correctie onder categorie A met een heffing van 25 euro. Voor nagenoeg alle natuurlijke personen blijft de heffing een forfaitaire belasting per aansluitingspunt omdat de categorisering van de afnamepunten wat hen betreft niet relevant is.

Dat geen heffing op het verbruik werd ingevoerd, zou op verschillende manieren kunnen worden aangetoond. Personen die hun eigen energie genereren (nulverbruikers) of die minder verbruiken dan ze zelf produceren (negatieve verbruikers) - wat in totaal zou gelden voor ongeveer 30 000 afnamepunten - zijn niet onderworpen aan de federale bijdrage, maar wel aan de Vlaamse heffing voor het Energiefonds. Ook de circa 14 000 leegstaande wooneenheden met een afnamepunt zijn onderworpen aan de Vlaamse heffing. Omgekeerd zijn er verbruikers die geen afnamepunt hebben en die niet vallen onder de bestreden maatregel, zoals de verbruikers achter het afnamepunt van een gesloten distributienet, de verbruikers met een directe lijn met een productie-installatie en de verbruikers die verbonden zijn met een eigen productie-installatie die niet aan enig elektriciteitsnet is gekoppeld (de zogenaamde « eilandwerking »).

De Vlaamse Regering besluit dat de bestreden bepalingen niet in strijd zijn met artikel 170, § 2, van de Grondwet en artikel 1 van de wet van 23 januari 1989, noch met het « *non bis in idem* »-beginsel.

Zij herinnert eraan dat de betwiste heffing per afnamepunt al in het Energiedecreet werd ingevoerd bij de artikelen 97 tot 100 van het decreet van 19 december 2014 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2015. De bestreden bepalingen passen het bedrag om budgettaire redenen aan, zonder de aard en de oorsprong van de heffing te wijzigen.

De Vlaamse Regering reageert tot slot op de argumentatie van sommige verzoekende partijen die aanklagen dat zij tweemaal moeten betalen indien zij een tweede verblijfplaats hebben. Dat wijst er volgens de Vlaamse Regering op dat het inderdaad het beschikken over een afnamepunt is dat belastbaar is, en niet het eigenlijke verbruik. Hetzelfde zou gelden voor het argument dat de « lamp in de gang » van een appartementsgebouw afzonderlijk wordt belast, omdat er voor de gemene delen een afzonderlijk afnamepunt is. De mede-eigenaars moeten los van hun eigen private verbruik bijdragen tot de heffing voor het afnamepunt voor de gemene delen.

A.11.2. Antoine Buedts, verzoeker in de zaak nr. 6369, antwoordt in zijn memorie dat voor de heffing rekening wordt gehouden met het elektriciteitsverbruik van iedereen die een afnamepunt heeft, terwijl er al een federale belasting is op dat verbruik en de inning daarvan ook door middel van de factuur van de elektriciteitsleverancier gebeurt.

Hij stelt dat indien er geen verbruik is of zou zijn, er logischerwijze ook geen afnamepunt is. Beide zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het « *non bis in idem* »-beginsel zou dan ook duidelijk geschonden zijn.

A.11.3. In haar memorie van wederantwoord voor de zaak nr. 6396 herhaalt de Vlaamse Regering grotendeels haar argumentatie van haar memorie van antwoord voor die zaak.

Zij betwist voorts de stelling van de verzoekende partij dat indien er geen verbruik is of zou zijn, er logischerwijze ook geen afnamepunt is. Zij stelt dat ook bij afwezigheid van verbruik de heffing zou verschuldigd zijn op het bezit van een afnamepunt.

A.12.1. De vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop », verzoekende partij in de zaak nr. 6419, stelt in haar memorie van antwoord dat de stelling van de Vlaamse Regering dat de belastbare materie van de bestreden heffing « het louter beschikken over een afnamepunt van elektriciteit » is, door de Raad van State in zijn advies nr. 58.417/3 van 2 december 2015 is weerlegd.

In tegenstelling tot wat de Vlaamse Regering beweert, verschilt het bestreden artikel 130 niet wezenlijk van het voorontwerp dat aan de Raad van State voor advies werd voorgelegd. De bestreden bepaling vermeldt het totaalbedrag van de gecumuleerde verbruiksschijven per categorie, terwijl het voorontwerp het bedrag per verbruiksschijf vermeldde. Er is volgens de verzoekende partij niet tegemoetgekomen aan de kritiek van de Raad van State, aangezien geen enkel criterium is ingevoerd dat losstaat van het verbruik.

Volgens haar doet het feit dat de ongeveer één procent nulverbruikers en negatieve verbruikers ook aan de heffing zijn onderworpen, geen afbreuk aan het middel. De Raad van State heeft vastgesteld dat voor de meeste heffingsplichtigen het eigen verbruik van elektriciteit wordt belast. Het is niet vereist dat alle heffingsplichtigen op basis van hun eigen verbruik worden belast.

Het argument van de Vlaamse Regering dat de heffing ook geldt voor leegstaande woningen met een afnamepunt, overtuigt de vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop » niet: meestal zal de elektriciteitslevering worden stopgezet of afgesloten door de distributienetbeheerder en zal er geen factuur meer zijn waarin de heffing kan worden aangerekend.

Voor de afnemers die deel uitmaken van een gesloten distributienet, zou er geen verschil zijn met de federale bijdrage. Beide heffingen worden doorgerekend aan de verscheidene verbruikers die op het gesloten distributienet zijn aangesloten.

Het feit dat er verbruikers zijn die aangesloten zijn op een rechtstreekse lijn of door middel van een eilandwerking met een afzonderlijke productie-installatie is voor de verzoekende partij irrelevant. Die verbruikers moeten immers evenmin de federale belasting betalen.

Ook het feit dat er verbruikers zijn die twee keer moeten betalen voor hun eerste en tweede verblijf, zou irrelevant zijn. Die situatie doet geen afbreuk aan de vaststelling dat de bestreden heffing, net zoals de federale bijdrage, het elektriciteitsverbruik belast.

De vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop » besluit dat de bestreden heffing in wezen het elektriciteitsverbruik belast.

Het begrip « belastbare materie » moet immers niet enkel worden onderscheiden van de begrip « belastbare grondslag », maar ook van het begrip « belastbaar feit ». Het begrip « belastbare materie » omvat het werkelijke voorwerp van de belasting, datgene wat de wetgever echt wenste te belasten. Het begrip « belastbaar feit » betreft daarentegen de concrete voorwaarde die moet zijn vervuld voor de toepassing van de belasting. Het belastbare feit van de bestreden heffing is het hebben van een afnamepunt, maar de belastbare materie is, net als bij de federale belasting, het elektriciteitsverbruik.

A.12.2. In haar memorie van wederantwoord voor de zaak nr. 6419 herhaalt de Vlaamse Regering haar argumentatie van haar memorie van antwoord voor die zaak.

Zij repliceert nog dat de verzoekende partij verwarring zaait door een onderscheid te maken tussen de « belastbare materie » en het « belastbaar feit ». Die begrippen overlappen elkaar en hebben betrekking op het materiële toepassingsgebied, de reden waarom de belasting geheven wordt. Het Hof omschrijft de « belastbare materie » als « het feit dat leidt tot het verschuldigd zijn van de belasting ».

De Vlaamse Regering benadrukt dat de federale bijdrage verschuldigd is « op elke kilowattuur » (hierna : kWh) terwijl de Vlaamse bijdrage verschuldigd is voor elk afnamepunt.

Het gegeven dat de eigenaar van een leegstaand gebouw geen facturen meer zou ontvangen, zou niets te maken hebben met de « belastbare materie » en met de belastbaarheid van het afnamepunt. Het is niet noodzakelijk de elektriciteitsleverancier, maar de toegangshouder die de heffing moet innen en doorstorten.

A.13.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 6426 stellen dat het eerste advies van de Raad van State achterhaald was omdat het karakter van de heffing zodanig is gewijzigd. Intussen zou de Raad van State een tegenovergesteld standpunt hebben ingenomen.

Peter Mertens en Tom De Meester betwisten de stelling van de Vlaamse Regering dat er op geen enkele manier een belasting op het verbruik is ingevoerd. Het is niet omdat de berekening afhangt van een verbruik dat is ingedeeld in schijven, dat ze niet langer afhangt van het verbruik.

Het is duidelijk dat de heffing berekend wordt aan de hand van het verbruik van de eindafnemer, zoals bij de federale heffing. De verzoekende partijen herinneren eraan dat de Raad van State in zijn advies bij het voorontwerp stelde dat in zoverre de heffing afhangt van de hoeveelheid afgenomen elektriciteit, niet langer staande kan worden gehouden dat die belasting verschilt van de federale bijdrage, en dat de ontworpen regeling niet langer beperkt is tot een belasting op het « loutere feit aangesloten te zijn op het net ».

Volgens de verzoekende partijen biedt de invoering van verbruiksschijven geen afdoende antwoord op de kritiek van de Raad van State. Zij zijn van mening dat de Vlaamse Regering met het argument dat de verbruiksschijven nodig waren om de situatie van de gesloten distributienetten te regelen, de zaken voorstelt alsof er maar twee oplossingen mogelijk waren : of verbruiksschijven, of een vlaktaks. Zij voeren aan dat vele alternatieven denkbaar waren en dat de Raad van State in zijn advies daarop ook heeft gewezen.

De verzoekende partijen betwisten de stelling dat er een forfait is voor homogene categorieën. De Vlaamse Regering stelt dat de categorieën A en B zowat alle natuurlijke personen omvatten, maar omdat er gezinnen zijn die elektrisch verwarmen en veel meer verbruiken is inmiddels voor 9 000 huishoudens de grens van 20 MWh naar 25 MWh verhoogd, zodat ze van categorie E naar categorie D overgaan. Er zijn dus vier verschillende categorieën voor huishoudens. Voorts zijn er voor rechtspersonen dertien categorieën die enkel te onderscheiden zijn door hun verbruik.

Peter Mertens en Tom De Meester besluiten dat het verbruik de hoogte van de heffing bepaalt en dat het « *non bis in idem* »-beginsel geschonden is.

Zij voegen daaraan nog toe dat de argumenten van de Vlaamse Regering met betrekking tot de nulverbruikers en de negatieve verbruikers te maken hebben met de concrete berekening van de heffing en niets afdoen aan het principe dat het verbruik wordt belast. Bovendien gaat het over ongeveer één procent van de belastingplichtigen terwijl er voor 99 procent van de belastingplichtigen een dubbele belasting is.

Met betrekking tot de heffing voor leegstaande panden wijzen zij erop dat er toch enig verbruik kan zijn, bijvoorbeeld voor een basisverwarming in de winter, voor onderhoudswerken en voor het ontvangen van kandidaat-huurders of –kopers.

A.13.2. De Vlaamse Regering herhaalt in haar memorie van wederantwoord voor de zaak nr. 6426 grotendeels haar argumentatie van haar memorie van antwoord voor die zaak alsook die van haar memorie van wederantwoord voor de zaak nr. 6419.

Op de stelling van de verzoekende partij in de zaak nr. 6426 dat het argument van de Vlaamse Regering met betrekking tot de nulverbruikers niets afdoet aan het principe dat het verbruik wordt belast, repliceert de Vlaamse Regering dat wie niets verbruikt maar toch een afnamepunt, zal worden belast. Het is dus niet het verbruik dat relevant is, maar het bezit van een afnamepunt.

Op het argument van de verzoekende partij dat er in leegstaande gebouwen nog verbruik is, repliceert de Vlaamse Regering dat zulke gebouwen in de praktijk vaak onbewoonbaar of verloederd zijn en dat daar geen stroomlevering meer is. Het gebouw blijft onderworpen aan de heffing zolang het afnamepunt niet fysiek is weggenomen.

Op de grief van de verzoekende partijen dat eigenaars van een appartementsgebouw tweemaal betalen, omdat voor de « lamp in de gang » een afzonderlijk afnamepunt bestaat, repliceert de Vlaamse Regering nog dat zij evenzeer als de eigenaars van tweede verblijven afzonderlijk betalen per afnamepunt, los van het verbruik. Zij voegt daaraan nog toe dat de vereniging van mede-eigenaars een aparte rechtspersoon en een aparte houder van een afnamepunten is.

A.14. Wat betreft de in de zaken nrs. 6369 en 6410 opgeworpen schending van het loyauteitsbeginsel gewaarborgd bij artikel 143, § 1, van de Grondwet, antwoordt de Vlaamse Regering dat de verzoekende partijen niet aantonen dat de bestreden bepalingen de uitoefening van de bevoegdheden van de federale wetgever onmogelijk of overdreven moeilijk maken.

Zij wijst erop dat bij de federale wetten van 22 juli 1993 en 29 april 1999 al een energiebijdrage en een federale bijdrage werden ingevoerd en dat de invoering en de verruiming van de Vlaamse bijdrage voor het Energiefonds de federale wetgever niet konden hebben gehinderd bij de uitoefening van zijn bevoegdheden.

Voorts zou geen enkele van de bestreden bepalingen enige beperking inhouden van de bevoegdheid van de federale wetgever. De jaarlijkse inning van de Vlaamse heffing heeft geen weerslag op de maandelijkse inning van de federale heffingen.

Wat het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie betreft

A.15.1. Het enige middel in de zaak nr. 6353 is afgeleid uit de schending van artikel 10 van de Grondwet, doordat met de forfaitaire taxatie per aansluitingspunt zou worden voorbijgegaan aan de plicht tot gelijke behandeling bij de verdeling van de schuld die is ontstaan uit de subsidiëring van zonnepanelen.

Ronald De Wilde acht zich gediscrimineerd, enerzijds, doordat een gelijke verplichting tot betaling van de heffing per aansluitingspunt geldt, terwijl personen zich in verschillende situaties bevinden al naargelang zij één of meer woningen hebben en, anderzijds, doordat een ongelijke verplichting tot betaling van de heffing per aansluitingspunt geldt voor personen met een zelfde elektriciteitsverbruik.

A.15.2. Volgens de Vlaamse Regering vergist de verzoekende partij in de zaak nr. 6353 zich wanneer zij stelt dat eigenaars gelijk worden behandeld ongeacht die één of meer woningen hebben. Zij zouden verschillend worden behandeld al naargelang zij over één of meer afnamepunten beschikken.

De Vlaamse Regering erkent dat een gelijk verbruik niet noodzakelijk resulteert in een gelijke heffing, maar is van mening dat dit niet ter zake doet omdat de heffing per afnamepunt geldt. Weliswaar is er een differentiatie van het bedrag van de heffing naar gelang van de categorie waartoe het afnamepunt behoort, maar daarmee zou nog geen heffing op het verbruik zijn ingevoerd.

In antwoord op de grief van Ronald De Wilde dat personen met een gelijk verbruik verschillend worden behandeld, herhaalt de Vlaamse Regering dat niet het verbruik maar het bezit van een aansluitingspunt de belastbare materie vormt. Uit het feit dat voor de heffing al naargelang het type afnamepunt een differentiatie bestaat op basis van het verbruik, volgt naar de mening van de Vlaamse Regering niet dat personen met een gelijk verbruik aan een zelfde heffing onderworpen dienen te worden.

A.16.1. Een tweede middel in de zaken nrs. 6369 en 6410 is afgeleid uit de schending van artikel 172 van de Grondwet.

Antoine Buedts en Jan Gossé betogen dat de heffing die bij het bestreden artikel 130 wordt ingevoerd, niet geldt voor gebruikers met een installatie van zonnepanelen of van andere energieopwekkers.

Naar hun mening staat het eenieder vrij al dan niet zonnepanelen of andere energieopwekkers te installeren, maar die vrije keuze zou in geen geval aanleiding mogen geven tot een ongelijke, onbillijke en discriminerende belasting.

A.16.2. De Vlaamse Regering antwoordt dat het onjuist is te beweren dat gebruikers van zonnepanelen of andere energieopwekkers niet aan de heffing onderworpen zijn.

Volgens de Vlaamse Regering is iedere persoon met een afnamepunt onderworpen aan de heffing, ongeacht of hij over zonnepanelen of andere energieopwekkers beschikt. Personen met een afnamepunt die geen verbruik hebben of een negatief verbruik hebben, blijven onderworpen aan de heffing van 100 euro voor de categorie B bedoeld in het bestreden artikel 130. Zij zijn samen met de overgrote meerderheid van de houders van een afnamepunt in die categorie ingeschaald en worden op dit punt gelijk behandeld. Het was een beleidskeuze om ook de houders van zonnepanelen die de voordelen van de certificaten hebben genoten, mee te laten betalen.

A.17. Het tweede middel in de zaak nr. 6419 is afgeleid uit de schending van de artikelen 10, 11 en 172, van de Grondwet. Het bestaat uit vier onderdelen.

A.18.1.1. In het eerste onderdeel wordt aangeklaagd dat houders van een afnamepunt op het elektriciteitsnet de heffing verschuldigd zijn, ongeacht of zij al dan niet de « over-subsidiëring » van, onder andere, zonnepanelen hebben genoten.

A.18.1.2. De Vlaamse Regering antwoordt dat de heffing een algemene heffing is met het oog op de financiering van het energiebeleid, en geen specifieke heffing in verband met de voordien « over-gesubsidieerde » zonnepanelen.

Het verschil tussen belastingplichtigen al naargelang zij in het verleden al dan niet de subsidiëring van zonnepanelen hebben genoten, zou niet relevant zijn in het licht van de aard van de maatregel, namelijk een heffing op afnamepunten.

A.18.1.3. De vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop » repliceert dat de heffing in hoofdzaak erop gericht is de put te vullen die is ontstaan door de jarenlange « over-subsidiëring » van zonnepanelen. De Vlaamse Regering zou er niet in slagen aan te tonen waarom de gevolgen van dat wanbeleid niet alleen ten laste worden gelegd van diegenen die de « over-subsidiëring » hebben genoten of genieten, maar ook ten laste van andere houders van een afnamepunt.

A.18.1.4. In haar memorie van wederantwoord voor de zaak nr. 6419 herhaalt de Vlaamse Regering met betrekking tot het eerste onderdeel de argumentatie van haar memorie van antwoord voor die zaak.

A.18.2.1. In het tweede onderdeel beweert de vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop » dat de houders van een afnamepunt worden gediscrimineerd ten opzichte van belastingplichtigen in het algemeen of afnemers van andere energiebronnen, die niet aan een soortgelijke heffing worden onderworpen.

A.18.2.2. De Vlaamse Regering antwoordt dat ook de gebruikers van andere energiebronnen aan de heffing zijn onderworpen.

In de praktijk zou er steeds een afnamepunt zijn bij een energieconsument, behalve in de theoretische situaties waarbij personen stroom afnemen via een « groep » of generator die de eigen elektriciteit opwekt.

De weinige personen die andere energiedragers dan elektriciteit gebruiken en die niet over een afnamepunt zouden beschikken, bevinden zich in een andere situatie dan personen die op het elektriciteitsnet zijn aangesloten en die daartoe over een afnamepunt beschikken.

Ook de personen die een hoger verbruik hebben dan die van categorie B (boven 5 MWh) bevinden zich in een verschillende situatie. Enerzijds, dient rekening te worden gehouden met de situatie van de gesloten distributienetten en, anderzijds, leidt de tariefschaal ertoe dat de industrie *de facto* een hogere heffing per afnamepunt zal betalen, wat zou overeenstemmen met een gerechtvaardigde beleidskeuze.

A.18.2.3. De verzoekende partij in de zaak nr. 6419 repliceert dat niet valt in te zien waarom verbruikers van andere energiebronnen niet moeten meebetalen om de schuldenberg weg te werken.

Nu moeten bijvoorbeeld personen die elektrisch verwarmen veel meer betalen dan personen die met stookolie of met gas verwarmen. In antwoord op een parlementaire vraag heeft de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie aangekondigd dat hij de heffing voor de eerstgenoemde categorie zal hervormen.

A.18.2.4. In haar memorie van wederantwoord voor de zaak nr. 6419 herhaalt de Vlaamse Regering met betrekking tot het tweede onderdeel de argumentatie van haar memorie van antwoord.

De Vlaamse Regering concludeert met betrekking tot het eerste en tweede onderdeel, samen genomen, dat, gelet op de belastbare materie, zijnde het louter hebben van een afnamepunt, en het doel van de heffing, zijnde de financiering van het energiebeleid, de in het eerste en tweede onderdeel aangehaalde verschillen in behandeling niet pertinent zijn.

A.18.3.1. In het derde onderdeel wordt aangeklaagd dat de houders van verscheidene afnamepunten (bijvoorbeeld bewoners van een appartementsgebouw) worden gediscrimineerd ten opzichte van houders van één enkel afnamepunt die een zelfde verbruik hebben.

A.18.3.2. De Vlaamse Regering antwoordt dat aangezien het louter beschikken over een afnamepunt de belastbare materie vormt, het objectief en pertinent is om personen verschillend te behandelen op basis van het aantal afnamepunten dat zij hebben.

De Vlaamse Regering stelt dat het feit dat wie over meer dan een afnamepunt beschikt voor elk van die afnamepunten de heffing verschuldigd is, net zo min in strijd is met het gelijkheidsbeginsel als het feit dat wie over twee huizen of over twee wagens beschikt, op elk van zijn huizen of wagens de onroerende voorheffing, respectievelijk de autobelasting betaalt.

Het is juist dat een gelijk verbruik niet noodzakelijk in een zelfde heffing resulteert, maar dat zou er niet toe doen omdat geen heffing op het totale verbruik wordt ingevoerd maar een heffing op het afnamepunt.

De Vlaamse Regering is van mening dat het feit dat er binnen de heffing per afnamepunt een differentiatie is op basis van het verbruik, geen afbreuk doet aan het gelijkheidsbeginsel, net zo min als het feit dat bij de belasting op de inverkeerstelling gedifferentieerd wordt op basis van het vermogen van het voertuig.

A.18.3.3. De vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop » repliceert dat er geen redelijke verantwoording is om een verbruiker die beschikt over meer dan één afnamepunt meer te doen bijdragen aan een heffing waarvan het leeuwendeel van de opbrengst wordt gebruikt om de schuldenberg die is veroorzaakt door de « over-subsidiëring » van groene stroom weg te werken. Het hebben van een afnamepunt is een louter technisch en administratief gegeven, dat geen enkel verband houdt met de « over-subsidiëring » of met een zuinig energieverbruik.

De vergelijking met de belasting op de inverkeerstelling gaat volgens de verzoekende partijen niet op, aangezien die belasting verantwoord is door de wil om het aantal wagens te beperken.

A.18.3.4. In haar memorie van wederantwoord voor de zaak nr. 6419 herhaalt de Vlaamse Regering met betrekking tot het derde onderdeel de argumentatie van haar memorie van antwoord voor die zaak.

A.18.4.1. In het vierde onderdeel klaagt de vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop » aan dat er een discriminatie is, enerzijds, tussen kleinverbruikers en grootverbruikers, nu kleinverbruikers disproportioneel meer betalen per kWh, en, anderzijds, tussen kleinverbruikers onderling, nu alleenstaanden relatief gezien veel meer betalen per kWh dan gezinnen met een elektriciteitsverbruik binnen dezelfde verbruikscategorie.

A.18.4.2. De Vlaamse Regering antwoordt dat de tariefschaal ertoe strekt de problematiek van de gesloten distributienetten te verhelpen. Dat heeft tot gevolg dat de grote verbruikers, en met name de industrie, zwaarder bijdragen.

Zij acht het evident dat de heffing, berekend in verhouding tot het niet relevante criterium van het verbruik, voor de diverse heffingsplichtigen leidt tot een andere mathematische uitkomst dan wanneer de heffing wordt gedeeld per verbruikte kWh, net zoals de belasting op de inverkeerstelling leidt tot een ander bedrag per gereden kilometer, precies omdat die belasting geen heffing is op het aantal gereden kilometers.

De Vlaamse Regering herinnert eraan dat ook de ongeveer 30 000 nulverbruikers en de negatieve verbruikers de heffing per afnamepunt verschuldigd zijn.

Wat de eveneens in dit onderdeel aangeklaagde gelijke behandeling van kleinverbruikers betreft, wijst de Vlaamse Regering erop dat in het Vlaamse Gewest een doorsneegezin een gemiddeld verbruik heeft van 3,5 MWh per jaar, en dat alleenstaanden een gemiddeld verbruik hebben van 2,8 MWh per jaar. Beide situaties vallen onder categorie B en geven aanleiding tot een heffing van 100 euro. Ook de nulverbruikers en negatieve verbruikers vallen in die categorie omdat het een beleidskeuze was om ook de houders van zonnepanelen, die de voordelen van de certificaten genoten hebben, mee te laten betalen.

Het verschil in verbruik tot 5 MWh is voor de Vlaamse Regering niet relevant aangezien het om een heffing op het afnamepunt gaat. Het verbruiksniveau van de categorie B zou overeenstemmen met de afnamepunten van « normale private afnemers » waarvoor de beleidskeuze werd gemaakt om ze een gelijke bijdrage te laten leveren. De Vlaamse Regering maakt de vergelijking met de belasting op de inverkeerstelling, die even hoog is ongeacht of het betrokken voertuig voor een alleenstaande dan wel voor een gezin bestemd is, alsook met het vroegere kijk- en luistergeld, dat even hoog was ongeacht of een alleenstaande dan wel een gezin televisie keken.

A.18.4.3. De verzoekende partij betwist de stelling van de Vlaamse Regering dat het verschil tussen groot- en kleinverbruikers slechts het gevolg is van de aard van de maatregel, namelijk dat de heffing verschuldigd is per afnamepunt en dat het bedrag wordt berekend per verbruikscategorie. Het louter verwijzen naar de aard van de maatregel volstaat niet om het verschil in behandeling te verantwoorden.

Er zijn volgens de verzoekende partij andere maatregelen mogelijk waarmee hetzelfde effect zonder discriminaties kan worden bereikt.

De enige reden waarom de heffing verschuldigd is per afnamepunt en waarom zij niet lineair maar op basis van verbruikscategorieën wordt berekend, is dat de Vlaamse Regering op die manier een schending van het « *non bis in idem* »-beginsel probeert te vermijden.

A.18.4.4. In haar memorie van wederantwoord voor de zaak nr. 6419 herhaalt de Vlaamse Regering, met betrekking tot het vierde onderdeel, de argumentatie van haar memorie van antwoord voor die zaak.

A.19. Het tweede middel in de zaak nr. 6426 is afgeleid uit de schending van de artikelen 10, 11 en 172 van de Grondwet. Het bestaat eveneens uit vier onderdelen.

A.20.1.1. Ten eerste klagen de verzoekende partijen het verschil in behandeling aan tussen de elektriciteitsverbruikers die aangesloten zijn op een gesloten distributienet, dat als één enkel afnamepunt voor alle aangesloten bedrijven wordt beschouwd, en de elektriciteitsverbruikers die individueel aangesloten zijn op het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoersnet en die elk afzonderlijk aan de heffing zijn onderworpen, terwijl zij zich niet kunnen verenigen.

A.20.1.2. De Vlaamse Regering antwoordt dat de gebruikers achter het afnamepunt van een gesloten distributienet niet bekend of geregistreerd zijn. Zij refereert aan de adviezen van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (hierna : VREG) waarin op die problematiek is gewezen. Het zou niet werkbaar zijn om voor elk van hen een afzonderlijk afnamepunt in aanmerking te nemen.

Doordat de afnamepunt worden opgedeeld in verschillende categorieën, bepaald op basis van het verbruik, zal het afnamepunt van een gesloten distributienet automatisch in een hogere categorie vallen.

In ondergeschikte orde stelt de Vlaamse Regering dat het in dit eerste onderdeel aangeklaagde verschil uitsluitend te wijten is aan artikel 14.1.1, § 2, tweede lid, van het Energiedecreet zoals gewijzigd bij het bestreden decreet. Een eventuele vernietiging zou enkel op die bepaling betrekking kunnen hebben.

A.20.1.3. De verzoekende partijen repliceren dat er in Vlaanderen slechts acht gesloten distributienetten zijn en dat uit het advies van de VREG van 21 oktober 2014 blijkt dat het mogelijk is de afzonderlijke afnemers binnen die netten te registreren door een rapporteringsverplichting in te voeren.

Volgens hen wil de VREG geen rapporteringsplicht vanwege de administratieve last. Het rapporteren zou nochtans een kleine moeite zijn in vergelijking met de bedragen die zouden kunnen worden geïnd door de achterliggende afnemers afzonderlijk te belasten.

Nu genieten de bedrijven in een gesloten distributienet een dubbel voordeel : die bedrijven betalen samen maar éénmaal en ze betalen minder omdat de heffing degressief is en het verbruik wordt samengeteld.

A.20.1.4. In haar memorie van wederantwoord voor de zaak nr. 6426 herhaalt de Vlaamse Regering met betrekking tot het eerste onderdeel de argumentatie van haar memorie van antwoord voor die zaak.

A.20.2.1. In het tweede onderdeel klagen de verzoekende partijen het verschil in behandeling aan tussen de elektriciteitsverbruikers die aangesloten zijn op het hoogspanningsnet (ook : transmissienet), die geen heffing dienen te betalen, en elektriciteitsverbruikers die aangesloten zijn op het elektriciteitsdistributienet of het plaatselijk vervoersnet, die aan de heffing zijn onderworpen.

A.20.2.2. De Vlaamse Regering antwoordt dat de heffing betrekking heeft op de afnamepunten die onder de materiële bevoegdheid van het Vlaamse Gewest vallen en dat de gewesten niet bevoegd zijn voor het hoogspanningsnet.

A.20.2.3. De verzoekende partijen repliceren dat dit argument van de Vlaamse Regering niet correct is.

Dat zou onder meer blijken uit het feit dat wel een heffing wordt aangerekend aan de gesloten distributienetwerken met een aansluiting op het hoogspanningsnet.

Ook indien de aansluitingspunten op het hoogspanningsnet onder de federale bevoegdheid zouden vallen, is er volgens de verzoekende partijen nog altijd sprake van een discriminatie, doordat de aansluitingen op het transmissienet vrijgesteld zijn.

A.20.2.4. In haar memorie van wederantwoord herhaalt de Vlaamse Regering de argumentatie van haar memorie van antwoord voor deze zaak.

A.20.3.1. In een derde onderdeel klagen Peter Mertens en Tom De Meester aan dat de alleenstaanden worden gediscrimineerd ten opzichte van de gezinnen, nu de eerstgenoemden proportioneel veel meer dienen bij te dragen.

A.20.3.2. De Vlaamse Regering antwoordt dat de verzoekende partijen ten onrechte ervan uitgaan dat de heffing een heffing op het elektriciteitsverbruik zou uitmaken. De heffing is verschuldigd voor elk afnamepunt.

Een alleenstaande bewoner van een woning met een afnamepunt betaalt even veel als twee personen die samenwonen en even veel als een gezin met ouders en een onbepaald aantal kinderen die samenwonen in een woning met een afnamepunt. De vergelijking tussen alleenstaanden en gezinnen is volgens de Vlaamse Regering niet pertinent, gelet op de belastbare materie.

Zij wijst erop dat het in het verleden voor het kijk- en luistergeld om het even was of er één of meer personen televisie keken. Ook de jaarlijkse verkeersbelasting is verschuldigd door de persoon op wiens naam het voertuig ingeschreven staat, onafhankelijk van het aantal personen dat van dat voertuig gebruik maakt.

De alleenstaande en de samenwonenden die over één afnamepunt beschikken, bevinden zich in een identieke situatie en zouden dus terecht gelijk worden behandeld.

A.20.3.3. De verzoekende partijen repliceren dat de vergelijking die de Vlaamse Regering maakt met het kijk- en luistergeld geen hout snijdt, aangezien elektriciteit een basisbehoefte betreft.

Volgens hen bevinden de alleenstaanden en de samenwonenden zich niet in een identieke situatie. Alleenstaanden verbruiken minder energie en hebben minder financiële draagkracht, maar omdat de categorie B een zeer brede groep verbruikers omvat, moeten zij toch dezelfde heffing betalen.

Peter Mertens en Tom De Meester wijzen er nog op dat voor de afnemers binnen een gesloten distributienet wel een onderscheid wordt gemaakt ten opzichte van andere gebruikers, maar niet voor de alleenstaanden ten opzichte van de gezinnen.

A.20.3.4. In haar memorie van wederantwoord herhaalt de Vlaamse Regering de argumentatie van haar memorie van antwoord voor deze zaak.

A.20.4.1. In het vierde onderdeel klagen de verzoekende partijen aan dat de kleine verbruiker door de degressiviteit van de heffing wordt gediscrimineerd ten opzichte van wie veel verbruikt.

Volgens hen is het doel van de heffing tweeledig : enerzijds zal de heffing gebruikt worden om de schulden die zijn ontstaan uit de subsidiëring van groene elektriciteit te betalen en anderzijds zal de heffing ook worden gebruikt voor de algemene financiering van het energiebeleid. Die doelstelling zou geen verantwoording bieden voor de verschillen in behandeling, die niet pertinent zijn ten aanzien van die doelstelling. Particulieren en kleine bedrijven dienen buitensporig bij te dragen tot kosten waarvan vooral grote bedrijven hebben kunnen profiteren.

A.20.4.2. De Vlaamse Regering herhaalt dat de tariefschaal ertoe strekt de problematiek van de gesloten distributienetten te verhelpen. Dat heeft tot gevolg dat de grote verbruikers, met name de industrie, zwaarder bijdragen.

Zij blijft erbij dat het evident is dat de heffing, berekend in verhouding tot het niet relevante criterium van het verbruik, voor diverse heffingsplichtigen leidt tot een andere mathematische uitkomst dan wanneer de heffing wordt gedeeld door het aantal verbruikte MWh, net zoals de belasting op de inverkeerstelling leidt tot een ander bedrag per gereden kilometer, precies omdat die belasting geen heffing is op het aantal gereden kilometers.

De Vlaamse Regering herinnert eraan dat ook de ongeveer 30 000 nulverbruikers en de negatieve verbruikers de heffing per afnamepunt verschuldigd zijn.

A.20.4.3. De verzoekende partijen beamen dat de heffing, berekend in verhouding tot het verbruik, voor diverse heffingsplichtigen leidt tot een andere mathematische uitkomst dan wanneer de heffing wordt gedeeld door het aantal verbruikte MWh.

Zij verzetten zich echter tegen de stelling van de Vlaamse Regering dat de tariefschalen op een redelijke wijze zijn opgebouwd. De schijven komen hun willekeurig voor.

A.20.4.4. In haar memorie van wederantwoord voor de zaak nr. 6426 herhaalt de Vlaamse Regering de argumentatie van haar memorie van antwoord voor die zaak.

A.21.1. Andy Vermaut en anderen betogen in hun memorie van tussenkomst in de zaak nr. 6426 dat er geen verantwoording is voor het verschil in behandeling tussen de particulieren en kleine bedrijven, die de heffing moeten betalen, en de grote bedrijven die aangesloten zijn op een gesloten distributienet of op het hoogspanningsnet, die vrijgesteld zijn.

Volgens hen worden alleenstaanden en huishoudens overmatig belast ten opzichte van bedrijven en zeker ten opzichte van grote bedrijven. De keuze voor de degressiviteit van de heffing benadeelt de kleine verbruikers en zou niet coherent zijn met het milieubeleid van de Vlaamse overheid.

A.21.2. In hun memorie van wederantwoord reageren Andy Vermaut en Raf Verbeke op de stelling van de Vlaamse Regering dat het opkopen van de overschotten aan certificaten niet kon worden gefinancierd met de algemene begroting zonder dat dit gepaard zou gaan met besparingen op onderwijs en sociaal beleid of zonder dat dit de schuldgraad van de Vlaamse overheid in tegenspraak zou brengen met de Europese doelstellingen.

Volgens hen doelt de Vlaamse Regering met dit laatste op het samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 « tussen de Federale Overheid, de Gemeenschappen, de Gewesten en de Gemeenschapscommissies betreffende de uitvoering van artikel 3, § 1, van het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie ». Geen enkele wettelijke norm zou de draagwijdte van dat samenwerkingsakkoord kunnen wijzigen zonder afbreuk te doen aan de federale loyaleiteit.

Zij zijn van mening dat een inhoudelijke keuze die de federale loyaleiteit ter discussie stelt, in strijd is met artikel 1 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen wat de bevoegdheden van de gewesten betreft.

A.22.1. Wim Raeymaekers, die eveneens tussenkomt ter ondersteuning van het beroep in de zaak nr. 6426, stelt dat de betwiste belasting in wezen wordt geheven op het verbruik en dat er geen verbruik mogelijk is zonder een afnamepunt.

Hij wijst erop dat een gezin met één kind bij een gemiddeld jaarverbruik van 3 561 kWh met één afnamepunt 100 euro betaalt, maar dat een alleenstaande met een gemiddeld jaarverbruik van 1 000 kWh die een tweede aansluitingspunt voor zijn garage heeft, 200 euro dient te betalen.

Een persoon met één afnamepunt en een jaarverbruik van 9 999 kWh, betaalt slechts 130 euro. Wie 18 MWh verbruikt, betaalt 290 euro, maar wie 18 MWh verbruikt met twee afnamepunten met elk 9 MWh verbruik, betaalt maar 260 euro. Het is dus niet zo dat wie meer afnamepunten heeft, meer heffing moet betalen.

Volgens Wim Raeymaekers zouden de 41 300 klanten van Ecopower, waaronder hijzelf, voor een gezamenlijk verbruik van ongeveer 80 GWh samen 4 000 000 euro moeten betalen, terwijl een grote industriële verbruiker met een zelfde verbruik maar 75 000 euro moet betalen.

De tussenkomenende partij is van mening dat zelfs indien het Hof van oordeel zou zijn dat er geen sprake is van een dubbele belasting, dan nog ernstige vragen rijzen bij de noodzaak en bij de proportionaliteit van de heffing.

Zij stelt dat het feit dat er ook een heffing is bij nulverbruik of bij negatief verbruik geen argument is om de heffing te onderscheiden van de federale belasting. Die belasting kwam tot stand in een periode waarin nulverbruik of negatief verbruik niet zo veel voorkwamen en het zou haar niet verbazen dat de federale wetgever ook met die situaties rekening zou gaan houden bij het bepalen van de federale belasting.

Wim Raeymaekers wijst ook erop dat de factuur van de elektriciteitsverbruiker sinds 2015 is verhoogd met een hele reeks belastingen. In die omstandigheden zou het onevenredig zijn om de belasting van 2,5 euro per jaar te hervormen en te verruimen tot minstens 100 euro per jaar.

De tussenkomenende partij is voorts van mening dat de vrijstelling of de verhoudingsgewijze lagere heffing voor heel grote verbruikers wel degelijk een subsidie of steun voor milieubelastende bedrijven vormt die aan de Europese Commissie had moeten worden gemeld.

Tot slot klaagt Wim Raeymaekers aan dat de bestreden heffing retroactieve effecten heeft doordat rekening wordt gehouden met het verbruik van de voorbije twaalf maanden, zonder dat de belastingplichtigen de gevolgen daarvan konden voorzien of hun gedrag konden aanpassen.

A.22.2. Wim Raeymaekers herhaalt in zijn memorie van wederantwoord zijn argumentatie.

Hij voegt daaraan nog toe dat volgens bepaalde rechtsleer en de rechtspraak van het Hof het verbod van dubbele belasting enkel wordt beoordeeld rekening houdend met de « belastbare materie » en niet met de « belastbare grondslag » of het « belastbaar feit ».

Hoewel het « belastbaar feit » van de Vlaamse en federale heffingen verschilt (het hebben van een afnamepunt *versus* het elektriciteitsverbruik) lijkt datgene wat volgens hem de Vlaamse en de federale wetgever echt willen belasten hetzelfde : het elektriciteitsverbruik.

In die zin is het niet verwonderlijk dat de Raad van State bij de oorspronkelijke invoering van de bijdrage voor het Energiefonds geen fundamentele opmerkingen had, maar wel bij het latere ontwerp omdat de oorspronkelijke regeling zodanig werd gewijzigd dat ze denatureerde tot een heel andere soort heffing.

Wat het argument van de Vlaamse Regering over de gesloten distributienetten betreft, antwoordt de tussenkomenende partij dat er maar zeven gesloten distributienetten zijn, terwijl er in Vlaanderen 3,3 miljoen afnamepunten zijn.

Zij wijst erop dat er van de 240 000 installaties met zonnepanelen slechts een minderheid van ongeveer 30 000 installaties zijn die een nulverbruik of een negatief gebruik hebben.

Zij wijst voorts erop dat bij de 14 000 leegstaande gebouwen het afnamepunt in vele gevallen is weggenomen en dat het hoe dan ook om een marginaal aantal gevallen gaat in vergelijking met de 3,3 miljoen aansluitingen.

Volgens Wim Raeymaekers bevestigen de marginale uitzonderingen dat de grote meerderheid wel degelijk op het verbruik belast wordt.

Hetzelfde zou gelden voor de verbruikers met een directe lijn en de verbruikers binnen een « eilandwerking ». Die groepen zijn evenmin onderworpen aan de federale bijdrage. Hun situatie bewijst volgens de tussenkommende partij niet dat de Vlaamse heffing geen verbruiksbelasting zou zijn.

Wat het eigendomsrecht betreft

A.23. Het tweede onderdeel van het eerste middel in de zaak nr. 6426 is afgeleid uit de schending van het beginsel « *non bis in idem* » in fiscale zaken, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.24.1. In zoverre dat onderdeel het eigendomsrecht betreft, geeft de Vlaamse Regering vooraf te kennen dat er een belangrijke budgettaire last is ontstaan als gevolg van het in het verleden gevoerde beleid inzake groenestroomcertificaten. De heffing op de afnamepunten is evenwel niet uitsluitend gericht op die bijzondere budgettaire nood, maar dient ook voor de algemene financiering van het energiebeleid.

Rekening houdend met dat doel van algemene financiering van het energiebeleid en met de budgettaire situatie waarmee de Vlaamse Regering in dat kader werd geconfronteerd, werd op gemotiveerde wijze een beslissing genomen, nadat andere financieringsmogelijkheden werden bestudeerd.

De financiering door middel van een heffing op de afnamepunten zou verscheidene voordelen hebben ten opzichte van andere financieringsvormen. Een gemiddeld gezin betaalt jaarlijks 100 euro en er is een bijzonder sociaal tarief van 25 euro. Gelet op de hoogte van de tarieven in verhouding tot een gemiddelde energiefactuur en de financiële draagkracht van de heffingsplichtigen, zou niet kunnen worden gesteld dat de heffing onbillijk, onevenredig of onredelijk is.

De Vlaamse Regering besluit dat er geen schending is van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.24.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 6426 repliceren dat de heffing substantieel is gestegen en dat die onredelijk, onbillijk en niet evenredig is. Zij verwijzen naar de oplossing in het Waalse Gewest, namelijk het terugschroeven van de subsidies, wat zou aantonen dat er wel degelijk andere opties waren.

A.24.3. In haar memorie van wederantwoord blijft de Vlaamse Regering erbij dat het onderdeel niet gegrond is.

A.25.1. Het derde en laatste middel in de zaak nr. 6426 is afgeleid uit de schending van artikel 16 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel.

Peter Mertens en Tom De Meester stellen dat met terugwerkende kracht een heffing wordt ingevoerd op het energieverbruik van het jaar voordien en dat de belastingplichtigen hun verbruik niet hebben kunnen aanpassen aan dat gegeven.

Volgens hen is de retroactiviteit van de maatregel niet verantwoord, daar er geen juiste evenredigheid is tussen de maatregel, die een puur budgettair oogmerk dient, en het respect voor hun eigendom.

A.25.2. Ook Andy Vermaut en anderen zijn van mening aan dat de heffing met terugwerkende kracht is ingevoerd en dat zulks in strijd is met het eigendomsrecht alsook met het rechtszekerheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel.

A.25.3. De Vlaamse Regering antwoordt dat het bestreden decreet in het Vlaams Parlement is goedgekeurd op 18 december 2015 en dat het beschikken over een afnamepunt eerst vanaf 1 maart 2016 aan de nieuwe heffing is onderworpen.

De verwijzing naar het jaar voordien zou enkel betrekking hebben op de berekening van het verschuldigde bedrag en niet op de belastbare materie. Het is enkel met het oog op de indeling in categorieën dat het verbruik van het jaar voordien als referentie wordt aangewend.

Volgens de Vlaamse Regering is een andere wijze moeilijk denkbaar aangezien het voorafgaande verbruik bekend moet zijn vooraleer de heffing kan worden bepaald.

Uit het feit dat die referentieperiode dateert van vóór het ogenblik waarop de heffing werd veranderd, zou niet volgen dat de maatregel retroactieve werking heeft. De Vlaamse Regering verwijst in dat verband naar het arrest van het Hof nr. 32/2010 van 30 maart 2010.

A.25.4. De verzoekende partijen repliceren dat men de belasting ook had kunnen heffen op het lopende jaar of dat men een schatting had kunnen maken om na een jaar te verrekenen.

Volgens hen is de verwijzing naar het arrest van het Hof in verband met de nucleaire rente niet relevant. Te dezen gaat het om consumenten, die hun verbruik kunnen aanpassen aan een eventuele nieuwe heffing. Bij Electrabel, die producent is en juist verdient aan de belastbare materie, is de realiteit heel anders.

A.25.5. In haar memorie van wederantwoord blijft de Vlaamse Regering erbij dat het onderdeel niet gegrond is.

Wat de handhaving van de gevolgen van de per hypothese vernietigde bepalingen betreft

A.26.1. In uiterst ondergeschikte orde vraagt de Vlaamse Regering dat het Hof, indien het van oordeel zou zijn dat de bestreden bepalingen moeten worden vernietigd, de gevolgen van de vernietigde bepalingen zou handhaven voor de heffingsjaren 2016 en 2017.

De Vlaamse Regering herhaalt dat zij beleidsmatig de keuze heeft gemaakt voor een structurele oplossing voor de problematiek van de overschotten aan certificaten en om de kosten van de certificatenstelsels voor groene stroom en warmtekrachtcentrales niet langer naar de toekomst door te schuiven. Zij beklemtoont dat die aanpak noodzakelijk was om een spiraal van onbetaalde certificatenkosten te vermijden. Alleen al met betrekking tot het verleden zou er een tekort van bijna twee miljard euro zijn ontstaan.

Volgens de prognoses zou de bestreden heffing per jaar 492 miljoen euro opbrengen.

Een handhaving van de gevolgen van de per hypothese vernietigde bepalingen is volgens de Vlaamse Regering nodig om een substantiële en negatieve weerslag op de begroting voor de jaren 2016 en 2017 te vermijden, alsook om te voorkomen dat andere maatregelen moeten worden genomen, zoals een stijging van het *quotum* of van de nettarieven.

A.26.2. De vzw « Belgische Verbruikersunie Test-Aankoop » is van mening dat er geen reden is om de gevolgen van de te vernietigen bepalingen te handhaven voor de heffingsjaren 2016 en 2017.

De Vlaamse Regering heeft geen rekening gehouden met het negatieve advies van de Raad van State en heeft het risico genomen om de bestreden heffing toch in te voeren. Het opnemen van de geschatte opbrengst van de heffing in de begroting was dan ook van meet af aan precair.

A.26.3. Peter Mertens en Tom De Meester zijn het evenmin eens met het verzoek.

Volgens hen is een begrotingsprobleem geen onoverkomelijk probleem. Zij verwijzen naar de redding van Dexia, die de belastingbetaler 25 miljard euro kostte, om aan te tonen hoe snel en efficiënt de overheid een groot verlies kan verhelpen.

A.26.4. In haar memories van wederantwoord blijft de Vlaamse Regering bij haar verzoek.

- B -

Ten aanzien van de bestreden bepalingen en hun context

B.1. De beroepen tot vernietiging hebben betrekking op de artikelen 128 tot 134 en artikel 135, 18°, van het Vlaamse decreet van 18 december 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2016 (hierna : decreet van 18 december 2015).

Die artikelen bepalen :

« HOOFDSTUK 11. – *Energie*

Art. 128. Aan artikel 3.2.1, § 3, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, laatst gewijzigd bij het decreet van 19 december 2014, worden de volgende woorden toegevoegd :

‘ alsmede voor de financiering van energiegerelateerde kosten van de Vlaamse overheid ’.

Art. 129. In artikel 14.1.1 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 19 december 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in paragraaf 1 worden de woorden ‘ vanaf heffingsjaar 2015 een maandelijks ’ vervangen door de woorden ‘ vanaf 1 maart 2016 een jaarlijkse ’;

2° aan paragraaf 1, 3°, worden de woorden ‘ vermeld in artikel 4.6.1, artikel 15.3.5/1 en artikel 15.3.5/2, 3°; ’ toegevoegd;

3° aan paragraaf 2 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt :

‘ Het geheel van afnamepunten van een gesloten distributienet, vermeld in paragraaf 1, 3°, dat voldoet aan artikel 1.1.3, 56°/2, wordt echter als één afnamepunt beschouwd. De heffing is in dat geval verschuldigd door de afnemer die volgens het toegangsregister titularis was van het afnamepunt op het transmissienet, het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit, het elektriciteitsdistributienet. ’.

Art. 130. Artikel 14.1.2 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 19 december 2014 en gewijzigd bij het decreet van 3 juli 2015, wordt vervangen door wat volgt :

‘ Art. 14.1.2. De tarieven worden per afnamepunt, waarop de afnemer in het heffingsjaar is aangesloten geweest op één van de netten vermeld in artikel 14.1.1, als volgt bepaald :

1° Categorie B : 100 euro;

2° Categorie C : 130 euro;

- 3° Categorie D : 290 euro;
- 4° Categorie E : 770 euro;
- 5° Categorie F : 1.300 euro;
- 6° Categorie G : 1.850 euro;
- 7° Categorie H : 2.600 euro;
- 8° Categorie I : 6.500 euro;
- 9° Categorie J : 16.000 euro;
- 10° Categorie K : 30.000 euro;
- 11° Categorie L : 75.000 euro;
- 12° Categorie M : 100.000 euro;
- 13° Categorie N : 120.000 euro.

Waarbij

Categorie B staat voor een schijf tot 5 MWh;

Categorie C staat voor een schijf van 5 MWh tot 10 MWh;

Categorie D staat voor een schijf van 10 MWh tot 20 MWh;

Categorie E staat voor een schijf van 20 MWh tot 50 MWh;

Categorie F staat voor een schijf van 50 MWh tot 100 MWh;

Categorie G staat voor een schijf van 100 MWh tot 500 MWh;

Categorie H staat voor een schijf van 500 MWh tot 1 GWh;

Categorie I staat voor een schijf van 1 GWh tot 5 GWh;

Categorie J staat voor een schijf van 5 GWh tot 20 GWh;

Categorie K staat voor een schijf van 20 GWh tot 50 GWh;

Categorie L staat voor een schijf van 50 GWh tot 100 GWh;

Categorie M staat voor een schijf van 100 GWh tot 250 GWh en

Categorie N staat voor een schijf vanaf 250 GWh. '.

Art. 131. In hoofdstuk I, titel XIV, van hetzelfde decreet wordt een artikel 14.1.3/1 ingevoegd, dat luidt als volgt :

‘ Art. 14.1.3/1. Indien de afnemer, vermeld in artikel 14.1.1, § 2, een beschermde afnemer is, als bedoeld in artikel 1.1.1, § 2, 7°, van het Energiebesluit van 19 november 2010, of indien op het afnamepunt, vermeld in artikel 14.1.1, § 1, een actieve budgetmeter voor elektriciteit aanwezig is, of indien op het afnamepunt, vermeld in artikel 14.1.1, § 1, een actieve stroombegrenzer aanwezig is, wordt het tarief, vermeld in artikel 14.1.2, verminderd tot 25 euro. Deze vermindering wordt toegepast *pro rata temporis* voor de periode dat men tot de voormelde categorieën behoort. Deze afnemer behoort tot categorie A. ’

Art. 132. In artikel 14.1.3 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 19 december 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° het jaartal ‘ 2016 ’ wordt vervangen door het jaartal ‘ 2017 ’;

2° na de woorden ‘ in artikel 14.1.2 ’ en voor de woorden ‘ te vermenigvuldigen ’ worden de woorden ‘ en artikel 14.1.3/1 ’ ingevoegd.

Art. 133. In artikel 14.2.2 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 19 december 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in paragraaf 1, tweede lid, worden de woorden ‘ bepaalde kalendermaand ’ vervangen door de woorden ‘ bepaald kalenderjaar ’;

2° in paragraaf 1, tweede lid, worden de woorden ‘ voor die maand ’ opgeheven;

3° aan paragraaf 1 worden een vierde, vijfde en zesde lid toegevoegd, die luiden als volgt :

‘ Het jaarverbruik, vermeld in artikel 14.1.2, wordt berekend op basis van de voortschrijdende jaarlijkse som van de afnamen.

Wanneer de facturatie van de elektriciteitsafnamen voor een afnamepunt op maandelijkse basis gebeurt, wordt de heffing voor elke maandfactuur *pro rata temporis* berekend op basis van de afnamegegevens van de laatste twaalf maanden; indien de gegevens van deze periode niet volledig beschikbaar zijn, wordt een lineaire extrapolatie toegepast op basis van de meest recente gegevens over een periode van twaalf maanden.

Wanneer de facturatie van de elektriciteitsafnamen voor een afnamepunt gebeurt met een jaarlijkse factuur, wordt de heffing berekend op basis, eventueel geëxtrapoleerd *pro rata temporis*, van de verbruiksgegevens over de twaalf maanden die voorafgaan aan de einddatum van de periode waarop de factuur betrekking heeft. Indien de verbruiksgegevens waarop de factuur betrekking heeft niet overeenstemmen met een periode van twaalf maanden die voorafgaan aan de einddatum van de periode waarop de factuur betrekking heeft, dan worden de verbruiksgegevens waarop de factuur betrekking heeft geëxtrapoleerd aan de hand van in de elektriciteitsmarkt vastgelegde verbruiksprofielen. ’

Art. 134. In artikel 14.2.3 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 19 december 2014, wordt paragraaf 2 vervangen door wat volgt :

‘ § 2. In afwijking van artikel 14.2.2, § 2, dienen de eerste stortingen door de toegangshouders op de rekening van het Vlaamse Gewest van alle door hen conform artikel 14.2.2, § 1, voor het heffingsjaar 2016 reeds geïnde heffingen pas tegen uiterlijk 30 juli 2016 te geschieden ’.

Hoofdstuk 12. – *Inwerkingtreding*

Art. 135. Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2016, met uitzondering van :

[...]

18° artikel 128 tot en met 134, die in werking treden op 1 maart 2016 ».

B.2.1. Zoals zij door de bestreden artikelen 129 tot 134 van het decreet van 18 december 2015 zijn gewijzigd, bepalen de artikelen 14.1.1 tot 14.2.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, ingevoegd bij artikel 100 van het decreet van 19 december 2014 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2015 en gewijzigd bij het decreet van 3 juli 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2015 en het decreet van 27 november 2015 houdende diverse bepalingen inzake energie :

« Titel XIV. – Heffingen

HOOFDSTUK I. - Heffing op de afnamepunten van elektriciteit

Art. 14.1.1. § 1. Er wordt vanaf 1 maart 2016 een jaarlijkse heffing per afnamepunt gelegen in het Vlaamse Gewest vastgesteld :

1° op het elektriciteitsdistributienet;

2° op het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit;

3° op een gesloten distributienet van elektriciteit vermeld in artikel 4.6.1, artikel 15.3.5/1 en artikel 15.3.5/2, 3°.

§ 2. De heffing is verschuldigd door elke afnemer die in de loop van het heffingsjaar volgens het toegangsregister titularis was van een afnamepunt, vermeld in § 1.

Het geheel van afnamepunten van een gesloten distributienet, vermeld in paragraaf 1, 3°, dat voldoet aan artikel 1.1.3, 56°/2, wordt echter als één afnamepunt beschouwd. De heffing is in dat geval verschuldigd door de afnemer die volgens het toegangsregister titularis was van het afnamepunt op het transmissienet, het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit, het elektriciteitsdistributienet.

Art. 14.1.2. De tarieven worden per afnamepunt, waarop de afnemer in het heffingsjaar is aangesloten geweest op één van de netten vermeld in artikel 14.1.1, als volgt bepaald :

- 1° Categorie B : 100 euro;
- 2° Categorie C : 130 euro;
- 3° Categorie D : 290 euro;
- 4° Categorie E : 770 euro;
- 5° Categorie F : 1.300 euro;
- 6° Categorie G : 1.850 euro;
- 7° Categorie H : 2.600 euro;
- 8° Categorie I : 6.500 euro;
- 9° Categorie J : 16.000 euro;
- 10° Categorie K : 30.000 euro;
- 11° Categorie L : 75.000 euro;
- 12° Categorie M : 100.000 euro;
- 13° Categorie N : 120.000 euro.

Waarbij

Categorie B staat voor een schijf tot 5 MWh;

Categorie C staat voor een schijf van 5 MWh tot 10 MWh;

Categorie D staat voor een schijf van 10 MWh tot 20 MWh;

Categorie E staat voor een schijf van 20 MWh tot 50 MWh;

Categorie F staat voor een schijf van 50 MWh tot 100 MWh;

Categorie G staat voor een schijf van 100 MWh tot 500 MWh;

Categorie H staat voor een schijf van 500 MWh tot 1 GWh;

Categorie I staat voor een schijf van 1 GWh tot 5 GWh;

Categorie J staat voor een schijf van 5 GWh tot 20 GWh;

Categorie K staat voor een schijf van 20 GWh tot 50 GWh;

Categorie L staat voor een schijf van 50 GWh tot 100 GWh;

Categorie M staat voor een schijf van 100 GWh tot 250 GWh en

Categorie N staat voor een schijf vanaf 250 GWh.

Art. 14.1.3. De heffing wordt van rechtswege met ingang van heffingsjaar 2017 jaarlijks op 1 januari geïndexeerd door het tarief in artikel 14.1.2 en in artikel 14.3.1/1 te vermenigvuldigen met het indexcijfer van de consumptieprijzen, vastgesteld voor de maand oktober van het vorige heffingsjaar, en te delen door het indexcijfer van de consumptieprijzen, vastgesteld voor de maand december van het jaar 2014.

Art. 14.1.3/1. Indien de afnemer, vermeld in artikel 14.1.1, § 2, een beschermde afnemer is, als bedoeld in artikel 1.1.1, § 2, 7°, van het Energiebesluit van 19 november 2010, of indien op het afnamepunt, vermeld in artikel 14.1.1, § 1, een actieve budgetmeter voor elektriciteit aanwezig is, of indien op het afnamepunt, vermeld in artikel 14.1.1, § 1, een actieve stroombegrenzer aanwezig is, wordt het tarief, vermeld in artikel 14.1.2, vermindert tot 25 euro. Deze vermindering wordt toegepast *pro rata temporis* voor de periode dat men tot de voormelde categorieën behoort. Deze afnemer behoort tot categorie A.

HOOFDSTUK II. - Vestiging van de aanslag, controle, beroep[,] ambtshalve uitvoering en verjaring

Afdeling I. - Algemene bepalingen

Art. 14.2.1. De inkomsten die voortvloeien uit de opbrengst van de heffingen, vermeld in deze titel, worden rechtstreeks toegewezen aan het Energiefonds, vermeld in artikel 3.2.1.

Afdeling II. - Inning van de heffing op de afnamepunten van elektriciteit door de toegangshouders

Art. 14.2.2. § 1. De heffing, vermeld in hoofdstuk I, wordt voor rekening van het Vlaamse Gewest geïnd door de toegangshouder van het afnamepunt via diens afrekeningsfacturen en slotfacturen.

Indien er gedurende een bepaald kalenderjaar voor een afnamepunt echter meerdere achtereenvolgende toegangshouders in het toegangsregister zijn opgenomen, dan wordt de heffing *pro rata temporis* door elk van die toegangshouders aangerekend en geïnd.

De factuur die naar de afnemer wordt verstuurd, vermeldt de precieze vergoeding die de afnemer verschuldigd is en geldt als verzoek tot betaling van de verschuldigde heffing. De betalingstermijn bedraagt ten minste vijftien dagen en begint te lopen op de verzendingsdatum van het verzoek tot betaling.

Het jaarverbruik, vermeld in artikel 14.1.2, wordt berekend op basis van de voortschrijdende jaarlijkse som van de afnamen.

Wanneer de facturatie van de elektriciteitsafnamen voor een afnamepunt op maandelijke basis gebeurt, wordt de heffing voor elke maandfactuur *pro rata temporis* berekend op basis van de afnamegegevens van de laatste twaalf maanden; indien de gegevens van deze periode niet volledig beschikbaar zijn, wordt een lineaire extrapolatie toegepast op basis van de meest recente gegevens over een periode van twaalf maanden.

Wanneer de facturatie van de elektriciteitsafnamen voor een afnamepunt gebeurt met een jaarlijkse factuur, wordt de heffing berekend op basis, eventueel geëxtrapoleerd *pro rata temporis*, van de verbruiksgegevens over de twaalf maanden die voorafgaan aan de einddatum van de periode waarop de factuur betrekking heeft. Indien de verbruiksgegevens waarop de factuur betrekking heeft niet overeenstemmen met een periode van twaalf maanden die voorafgaan aan de einddatum van de periode waarop de factuur betrekking heeft, dan worden de verbruiksgegevens waarop de factuur betrekking heeft geëxtrapoleerd aan de hand van in de elektriciteitsmarkt vastgelegde verbruiksprofielen.

§ 2. Elke toegangshouder bezorgt uiterlijk de twintigste dag van elke trimester aan de Vlaamse Belastingdienst een overzicht van de ten laste van de afnemers aangerekende heffingen die hij in de loop van de vorige trimester heeft geboekt.

Het model en de wijze van indienen van dit overzicht wordt door de Vlaamse Regering vastgesteld maar bevat minstens :

- 1° de benaming van de toegangshouder;
- 2° zijn maatschappelijke zetel en exploitatiezetel;
- 3° de personalia van de persoon die instaat voor de inning en de storting van de heffing.

De toegangshouder stort uiterlijk de dertigste dag van elke trimester de in de vorige trimester geïnde heffingen ten gunste van het Energiefonds op de rekening van de Vlaamse Belastingdienst.

§ 3. Om rekening te houden met de heffingen die hem niet volledig gestort zouden worden door afnemers, mag elke toegangshouder een forfait van 0,5 procent afhouden van de heffingen die in rekening worden gebracht op de afrekeningsfacturen en slotfacturen.

Bij de jaarlijkse afsluiting van de rekeningen, uiterlijk op 1 juli, deelt de toegangshouder aan de Vlaamse Belastingdienst het bedrag van de boekhoudkundig geregistreerde niet-invorderbare schuldvorderingen van de heffing mee dat betrekking heeft op de leveringen onderworpen aan deze heffing.

Als het totaal bedrag van de niet-invorderbare schuldvorderingen hoger is dan het jaarlijks bedrag van het forfait bedoeld in het eerste lid, wordt het verschil door de toegangshouder in mindering gebracht van het bedrag van de heffing dat de toegangshouder op de volgende vervaldatum moet storten.

Als het totaal bedrag van de niet-invorderbare schuldvorderingen lager is dan het jaarlijks bedrag van het forfait bedoeld in het eerste lid, wordt het verschil door de toegangshouder opgeteld bij het bedrag van de heffing dat de toegangshouder op de volgende vervaldatum moet storten.

Art. 14.2.3. § 1. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen betreffende de procedure en de modaliteiten voor de vordering van de heffing door de toegangshouder, de betaling van de geïnde bedragen aan het Energiefonds en de invordering. Ze bepaalt welke informatie aan de Vlaamse Belastingdienst moet worden meegedeeld en de inlichtingen die nodig zijn voor de controle en de invordering van de heffing.

§ 2. In afwijking van artikel 14.2.2, § 2, dienen de eerste stortingen door de toegangshouders op de rekening van het Vlaamse Gewest van alle door hen conform artikel 14.2.2, § 1, voor het heffingsjaar 2016 reeds geïnde heffingen pas tegen uiterlijk 30 juli 2016 te geschieden ».

B.2.2. Bij decreet van 8 juli 2016 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2016 zijn nog volgende wijzigingen aangebracht in artikel 14 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 :

« HOOFDSTUK 9. - Leefmilieu, Natuur en Energie

Afdeling 1. - Wijziging van artikel 14 van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Art. 29. Aan artikel 14.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, vervangen door het decreet van 19 december 2014 en gewijzigd door het decreet van 18 december 2015, wordt een zin toegevoegd, die luidt als volgt :

‘ Na de toepassing van die coëfficiënt worden de bedragen afgerond op de hogere eurocent. ’

Art. 30. In artikel 14.2.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, vervangen door het decreet van 19 december 2014 en gewijzigd door de decreten van 3 juli 2015 en 18 december 2015, wordt het woord ‘ trimester ’ telkens vervangen door het woord ‘ maand ’.

Afdeling 2. - Wijziging van titel XIV van het Energiedecreet van 8 mei 2009

Art. 31. Aan titel XIV, hoofdstuk I, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt een artikel 14.1.4 toegevoegd, dat luidt als volgt :

‘ Art. 14.1.4. Internationale organisaties en Europese instellingen die op basis van een zetelakkoord of een verdrag in België van belastingen op hun officieel gebruik zijn vrijgesteld, en die in de loop van het heffingsjaar volgens het toegangsregister titularis waren van een afnamepunt als vermeld in artikel 14.1.1, worden vrijgesteld van de heffing, vermeld in deze titel.

De organisaties en instellingen, vermeld in het eerste lid, kunnen bij de toegangshouder van het afnamepunt de terugbetaling vragen van de bij hen, conform artikel 14.2.2, § 1, door de toegangshouder van het afnamepunt geïnde bedragen. Indien die toegangshouder dat bedrag op basis van de procedure, vermeld in artikel 14.2.2, § 2, al ten gunste van het Energiefonds heeft doorgestort, dan wordt het verschil door hem in mindering gebracht van het bedrag van de heffing dat de toegangshouder op de volgende vervaldatum moet storten.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vastleggen met betrekking tot de procedure voor de teruggave of verrekening, vermeld in het tweede lid. ' ».

Het decreet van 3 februari 2017 houdende wijziging van artikel 14.1.2 en artikel 14.2.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bepaalt :

« Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 14.1.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, vervangen bij het decreet van 18 december 2015, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° de zinsnede ' 0 MWh tot 20 MWh ' wordt vervangen door de zinsnede ' 10 MWh tot 25 MWh ';

2° de zinsnede ' 20 MWh tot 50 MWh ' wordt vervangen door de zinsnede ' 25 MWh tot 50 MWh '.

Art. 3. In artikel 14.2.3 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 19 december 2014 en gewijzigd bij het decreet van 18 december 2015, wordt een paragraaf 1/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

' § 1/1. De elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit stellen aan elke toegangshouder voor elk van diens afnamepunten de verbruikshistoriek van de voorbije twaalf maanden op basis van de voortschrijdende jaarlijkse som van de afnamen ter beschikking.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen aangaande de wijze waarop deze gegevens ter beschikking worden gesteld. '.

Art. 4. Artikel 14.1.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, zoals van kracht vóór de inwerkingtreding van artikel 2, blijft van toepassing op de voor het heffingsjaar 2016 verschuldigde bedragen.

Art. 5. Dit decreet treedt in werking op datum van de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad* behoudens artikel 2 dat uitwerking heeft met ingang van 1 januari 2017 ».

Noch de wijzigingen bij de artikelen 29, 30 en 31 van het decreet van 8 juli 2016 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2016 noch de bepalingen van het decreet van 3 februari 2017 houdende wijziging van artikel 14.1.2 en artikel 14.2.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 hebben een weerslag op de thans aanhangig zijnde beroepen.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.3.1. De Vlaamse Regering werpt op dat de verzoekende partijen in de zaken nrs. 6353, 6366, 6369, 6419 en 6426 niet doen blijken van enig belang bij de vernietiging van artikel 128 van het decreet van 18 december 2015.

B.3.2. Artikel 3.2.1, § 3, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, waaraan de woorden « alsmede voor de financiering van energiegerelateerde kosten van de Vlaamse overheid » zijn toegevoegd bij het bestreden artikel 128 van het decreet van 18 december 2015, bepaalt :

« De Vlaamse Regering beschikt over de kredieten van het Energiefonds, inclusief de machtiging om hiermee subsidies toe te kennen, voor de uitvoering van haar energiebeleid, in het bijzonder voor de financiering van de VREG, van de openbaredienstverplichtingen inzake energie, voor haar sociaal energiebeleid, haar beleid inzake het rationeel energiegebruik, haar beleid inzake warmte-krachtkoppeling, haar beleid inzake de hernieuwbare energiebronnen alsmede voor de financiering van energiegerelateerde kosten van de Vlaamse overheid ».

B.3.3. Er blijkt niet hoe de verzoekende partijen, in de door hen aangevoerde hoedanigheden van aan de bestreden bepalingen onderworpen belastingplichtigen (zaken nrs. 6353, 6366, 6369, 6410 en 6426) of van een vereniging die de belangen van consumenten behartigt (zaak nr. 6419), een belang zouden hebben bij de vernietiging van een bepaling die de doeleinden waarvoor de kredieten van het Energiefonds door de Vlaamse Regering kunnen worden aangewend, aanvult.

B.3.4. In zoverre de beroepen gericht zijn tegen artikel 128 van het decreet van 18 december 2015, zijn zij niet ontvankelijk.

*Ten gronde**Wat de bevoegdheidverdelende regels betreft*

B.4.1. De verzoekende partij in de zaak nr. 6366 betoogt dat er al een federale bijdrage bestaat op het elektriciteitsverbruik, en dat het Vlaamse Gewest op dat verbruik geen nieuwe belasting mag heffen.

B.4.2. De verzoekende partij in de zaak nr. 6419 leidt een eerste middel af uit de schending van artikel 170, § 2, van de Grondwet en van artikel 1 van de wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2, (thans : artikel 170, §§ 1 en 2,) van de Grondwet bedoelde belastingbevoegdheid.

De voormelde normen zouden zijn geschonden doordat de bestreden bepalingen een belasting heffen op het elektriciteitsverbruik, dat al is onderworpen aan de federale belasting die werd ingevoerd bij de artikelen 21*bis* en volgende van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, terwijl de gewesten niet bevoegd zijn om belastingen te heffen in aangelegenheden die reeds door de Staat worden belast.

B.4.3. De verzoekende partijen in de zaak nr. 6426 leiden een eerste middel af uit de schending van artikel 170, § 2, van de Grondwet en van de artikelen 1*ter* en 11 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten (hierna : Bijzondere Financieringswet).

Zij zijn van mening dat de Vlaamse heffing per afnamepunt op grond van het Energiedecreet van 8 mei 2009 zodanig is uitgebreid en gewijzigd dat het niet langer gaat om een belasting per afnamepunt, maar om een belasting op elektriciteitsverbruik.

B.4.4. Die middelen hebben een soortgelijke draagwijdte en kunnen derhalve samen worden onderzocht.

B.5.1. Artikel 170, § 2, van de Grondwet bepaalt :

« Geen belasting ten behoeve van de gemeenschap of het gewest kan worden ingevoerd dan door een decreet of een in artikel 134 bedoelde regel.

De wet bepaalt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde belastingen, de uitzonderingen waarvan de noodzakelijkheid blijkt ».

Krachtens die bepaling beschikken de gemeenschappen en de gewesten over een eigen fiscale bevoegdheid. Artikel 170, § 2, tweede lid, van de Grondwet kent aan de federale wetgever evenwel de bevoegdheid toe om, wat de fiscale bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten betreft, de uitzonderingen te bepalen « waarvan de noodzakelijkheid blijkt ». De

federale wetgever kan derhalve bepalen welke belastingen niet door de gemeenschappen en de gewesten mogen worden geheven.

B.5.2. Artikel 1^{ter} van Bijzondere Financieringswet bepaalt :

« De uitoefening van de fiscale bevoegdheden van de gewesten als bedoeld in deze wet gebeurt met naleving van de in artikel 143 van de Grondwet bedoelde federale loyauteit en het algemeen normatief kader van de economische unie en de monetaire eenheid, alsmede van de volgende principes :

- 1° de uitsluiting van elke deloyale fiscale concurrentie;
- 2° de vermijding van dubbele belasting;
- 3° het vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal.

Bij een door een overheid gegrond geacht verzoek van een belastingplichtige houdende vermijding van dubbele belasting treedt die overheid in overleg met de andere betrokken overheden teneinde de belastingheffing die strijdig is met het in het eerste lid, 2°, vermelde principe ongedaan te maken.

In het raam van het Overlegcomité als bedoeld in artikel 31 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen wordt jaarlijks een overleg gehouden over het fiscaal beleid en over de in het eerste lid bedoelde principes ».

Die bepaling geldt enkel voor de uitoefening van de fiscale bevoegdheden van de gewesten als bedoeld in de Bijzondere Financieringswet. Zij geldt dus niet voor de uitoefening van hun eigen fiscale bevoegdheid, bedoeld in B.5.1, die rechtstreeks uit de Grondwet voortvloeit.

B.5.3. Artikel 11 van de Bijzondere Financieringswet bepaalt :

« Onder voorbehoud van de bij deze wet bepaalde gevallen zijn de Gemeenschappen en de Gewesten niet gemachtigd belastingen te heffen op de materies waarop een bij deze wet bedoelde belasting wordt geheven, met uitzondering van de in artikel 3, eerste lid, 10° en 11° bedoelde belastingen ».

De van het verbod op dubbele belastingen uitgezonderde belastingen zijn de verkeersbelasting op de autovoertuigen en de belasting op de inverkeerstelling.

B.5.4. Artikel 1 van de wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2, (thans artikel 170, §§ 1 en 2,) van de Grondwet bedoelde belastingbevoegdheid bepaalt :

« In de gevallen die niet voorzien zijn in artikel 11 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten, zijn de Gemeenschaps- en Gewestparlementen niet gemachtigd om belastingen te heffen op de materies die het voorwerp uitmaken van een belasting door de Staat, noch opcentiemen te heffen op belastingen en heffingen ten voordele van de Staat, noch kortingen hierop toe te staan behalve op minerale olie, overeenkomstig het samenwerkingsakkoord van 13 december 2002 betreffende de uitvoering en de financiering van de bodemsanering van tankstations ».

B.5.5. Uit wat voorafgaat blijkt dat de Grondwet aan de gemeenschappen en de gewesten een eigen fiscale bevoegdheid heeft toegekend, onder het voorbehoud dat de wet de uitzonderingen waarvan de noodzakelijkheid blijkt niet heeft bepaald of nadien niet bepaalt, en dat de gemeenschappen en de gewesten in beginsel geen belastingen mogen heffen ten aanzien van materies die het voorwerp zijn van een federale belasting. Zij « kunnen belastingen heffen op de ‘ maagdelijke ’ materies » (*Parl. St.*, Senaat, 1988-1989, nr. 562-2, p. 160).

B.6. Naast de bijdrage die bij de wet van 22 juli 1993 tot instelling van een « bijdrage op de energie » ter vrijwaring van het concurrentievermogen en de werkgelegenheid werd ingevoerd, is bij artikel 21*bis* van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, ingevoegd bij artikel 63 van de wet van 20 juli 2005 houdende diverse bepalingen, een « federale bijdrage » ingevoerd ter financiering van sommige openbare dienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en de controle op de elektriciteitsmarkt.

Die federale bijdrage is verschuldigd door de op het Belgische grondgebied gevestigde eindafnemers op elke kilowattuur (kWh) die ze voor eigen gebruik van het net afnemen.

De netbeheerder is belast met de inning van de federale bijdrage. Daartoe factureert hij de toeslag aan de houders van een toegangscontract en aan de distributienetbeheerders.

Er bestond ten tijde van de aanneming van de bestreden bepalingen van het decreet van 18 december 2015 dus een federale belasting, ten laste van alle op het Belgische grondgebied gevestigde eindafnemers naar rato van elke kilowattuur (kWh) die ze voor eigen gebruik van het net afnemen.

B.7.1. Die federale belasting op het verbruik van elektriciteit door de eindafnemer bestond al toen bij de artikelen 14.1.1 tot 14.2.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, ingevoegd bij artikel 100 van het decreet van 19 december 2014 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2015, een Vlaamse « heffing op de afnamepunten van elektriciteit », « Bijdrage Energiefonds » genaamd, werd ingevoerd.

Krachtens die bepalingen – voordat ze door de bestreden bepalingen werden gewijzigd – was elke houder van een afnamepunt (dit is het « punt waar elektriciteit of aardgas van het net wordt afgenomen en verbruikt » - zie artikel 1.1.3, 10°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009) in het Vlaamse Gewest op het elektriciteitsdistributienet, op het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit of op een gesloten distributienet van elektriciteit sinds 1 januari 2015 een maandelijkse forfaitaire heffing verschuldigd, die moest worden geïnd door de toegangshouder van het afnamepunt - doorgaans de elektriciteitsleverancier – door middel van de voorschot- en slotfacturen.

De bijdragen dienden te worden doorgestort aan het Energiefonds, waarvan de middelen volgens het voormelde artikel 3.2.1, § 3, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bestemd zijn voor de uitvoering van het energiebeleid, in het bijzonder voor de financiering van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) en van de openbaredienstverplichtingen inzake energie, voor het sociaal energiebeleid, het beleid inzake het rationeel energiegebruik, het beleid inzake warmte-krachtkoppeling en het beleid inzake de hernieuwbare energiebronnen en, zoals toegevoegd bij artikel 128 van het decreet van 18 december 2015, eveneens voor de financiering van energiegerelateerde kosten van de Vlaamse overheid.

B.7.2. Het regeringsamendement dat tot die regeling leidde, werd als volgt verantwoord :

« Artikel 123

Artikel 14.1.1

Dit artikel bepaalt de belastbare materie van de heffing, namelijk het beschikken over een afnamepunt van elektriciteit.

Er is momenteel, in tegenstelling tot een heffing op basis van het elektriciteitsverbruik die ten laste wordt gelegd van de eindgebruiker, geen belasting op het louter hebben van afnamepunten dus speelt er hier geen fiscale *non bis in idem*. De heffing maakt derhalve geen inbreuk op het verbod voor de gewesten om belastingen te heffen op materies die reeds het voorwerp uitmaken van een belasting door de Staat, zoals vervat in artikel 1 van de wet van 23 [januari] 1989 betreffende de in artikel 170, §§ 1 en 2 bedoelde belastingbevoegdheid. Een heffing die specifiek de eindgebruiker treft en waarvan gesteld kan worden dat ze niet geheven wordt op de ‘ afname van elektriciteit voor eigen gebruik ’, is dus een heffing op het loutere feit aangesloten te zijn op het net. Deze belastbare materie verschilt van de belastbare materie van o.a. de federale bijdrage.

Paragraaf 2 duidt de heffingsplichtigen aan, namelijk elke eindafnemer die in de loop van het heffingsjaar over een aansluiting van elektriciteit beschikte. Deze bepalingen zijn voldoende duidelijk om de heffingsplichtige te kunnen identificeren » (*Parl. St., Vlaams Parlement, 2014-2015, nr. 132/4, p. 45*).

B.7.3. Terwijl de tekst van het oorspronkelijke amendement « elke eindafnemer die in de loop van het heffingsjaar over een aansluiting beschikte » als heffingsplichtige beschouwde, werd uiteindelijk geopteerd voor de bewoordingen « afnemer die [...] titularis was van een afnamepunt », op voorstel van de VREG, die erop had gewezen dat de term « aansluiting » niet gedefinieerd was in het decreet en daardoor mogelijk voer was voor discussie (*ibid.*, p. 57).

B.7.4. De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft in haar advies nr. 56.739/1/3 van 24 oktober 2014 over het voorgestelde amendement opgemerkt :

« De voorliggende regeling betreft eveneens een belasting van de eindafnemers met het oog op de financiering van sommige kosten verbonden aan de regulering en de controle op de elektriciteitsmarkt. Niettemin moet worden vastgesteld dat de belasting verschilt van de federale bijdrage, doordat de nieuwe heffing niet afhangt van de hoeveelheid afgenomen elektriciteit, maar een maandelijkse bijdrage is per afnamepunt.

De federale bijdrage is dus niet van die aard dat ze het Vlaamse Gewest de bevoegdheid ontnemt om een heffing als bepaald in het amendement op te leggen » (*Parl. St., Vlaams Parlement, 2014-2015, nr. 132/4, p. 80*).

B.8. De bestreden bepalingen hebben de bij artikel 100 van het decreet van 19 december 2014 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2015 ingevoerde « Bijdrage Energiefonds » hervormd en verruimd.

De bijdrage blijft ten laste van elke afnemer die in de loop van het heffingsjaar houder was van een afnamepunt in het Vlaamse Gewest, volgens het toegangsregister.

Een afnamepunt wordt in artikel 1.1.3, 10°, van het Energiedecreet gedefinieerd als het punt waar elektriciteit of aardgas van het net wordt afgenomen en verbruikt.

Onder « titularis van een toegangspunt » – afnamepunt of injectiepunt volgens artikel 1.1.3, 122°, van hetzelfde decreet – wordt verstaan de natuurlijke persoon of rechtspersoon die in het toegangsregister bekend staat als afnemer of producent op het toegangspunt in kwestie (artikel 1.1.3, 120°, van het Energiedecreet).

Anders dan voorheen wordt de heffing, vanaf 1 maart 2016, geïnd op jaarbasis, en niet langer maandelijks. Het bedrag van de bijdrage verschilt naar rato van het elektriciteitsverbruik, ingedeeld volgens een aantal « schijven » gaande van categorie B (0 tot 5 MWh – 100 euro) tot categorie N (vanaf 250 GWh – 120 000 euro). Voor bepaalde afnemers geldt een « sociaal » tarief van 25 euro (categorie A – artikel 14.1.3/1).

Volgens de gegevens verstrekt door de Vlaamse Regering zijn er in het Vlaamse Gewest ongeveer 3,3 miljoen dergelijke afnamepunten. Ongeveer 283 000 houders behoren tot categorie A, 2 227 000 tot categorie B, 467 500 tot categorie C, en 15 houders behoren tot categorie M (100 GWh tot 250 GWh) en 12 tot categorie N (vanaf 250 GWh).

Zoals blijkt uit artikel 14.2.2, § 1, van het Energiedecreet, zoals gewijzigd bij artikel 133 van het bestreden decreet, wordt het jaarverbruik berekend op basis van de voortschrijdende jaarlijkse som van de afnamen. Wanneer de facturatie van de afnamen op maandelijks basis gebeurt, wordt de heffing voor elke maandfactuur *pro rata temporis* berekend op basis van de afnamegegevens van de laatste twaalf maanden. Wanneer, ten slotte, de facturatie van de afnamen jaarlijks gebeurt, wordt de heffing berekend op basis, eventueel geëxtrapoleerd *pro rata temporis*, van de verbruiksgegevens over de twaalf maanden die voorafgaan aan de einddatum van de periode waarop de factuur betrekking heeft.

B.9.1. Met betrekking tot de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest is in de verantwoording bij het regeringsamendement dat leidde tot de bestreden bepalingen gesteld :

« In titel XIV van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is met ingang van heffingsjaar 2015 een forfaitaire heffing per afnamepunt (gedefinieerd in artikel 1.1.3, 10°, Energiedecreet) van elektriciteit aangesloten op het elektriciteitsdistributienet, op het plaatselijk vervoersnet van elektriciteit of op een gesloten distributienet van elektriciteit opgenomen. In het Vlaamse Gewest zijn er ongeveer 3,3 miljoen dergelijke aansluitingspunten.

[...]

De vernieuwde heffing wordt nog steeds geheven voor het beschikken over een afnamepunt. Wat de algemene verantwoording van de heffingsgrondslag, de belastbare materie, de inningswijze en de relatie van de heffing met de btw betreft, wordt verwezen naar de toelichting bij het programmadecreet van 19 december 2014 (*Parl. St.* VI. Parl. 2014-15, nr. 132/4, p. 15-18), die ook hier van toepassing is en wordt onderschreven.

[...]

De federale bijdrage die krachtens artikel 21*bis* van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt wordt geheven ter financiering van sommige openbaredienstverplichtingen en van de kosten verbonden aan de regulering van en de controle op de elektriciteitsmarkt betreft een heffing verschuldigd door de op het Belgische grondgebied gevestigde eindafnemers op elke kilowattuur (kWh) die ze voor eigen gebruik van het net afnemen, en die voor rekening van de federale overheid wordt geïnd door de netbeheerders.

De voorliggende regeling betreft eveneens een belasting van de eindafnemers met het oog op de financiering van sommige kosten verbonden aan de regulering en de controle op de elektriciteitsmarkt. In tegenstelling tot wat de Raad van State stelt is de belastbare materie in deze echter niet het eigen verbruik, maar is de belastbare materie het beschikken over een afnamepunt, waardoor deze verschilt van de federale bijdrage. De gewestelijke heffing wordt dan ook gevestigd en berekend per individueel afnamepunt, ongeacht het aantal afnamepunten waarover een houder *in situ* beschikt, en niet, zoals bij de federale bijdrage het geval is, voor het totaal gegroepede verbruik van een welbepaalde eindgebruiker op die site/sites.

De verbruikscategorieën worden in het kader van deze heffing enkel gebruikt om de heffingsgrondslag en tarief te bepalen, wat volgens het Grondwettelijk Hof duidelijk verschilt van de belastbare materie. *In casu* kan dan ook niet worden gesteld, noch is het de bedoeling, om de eindgebruiker te belasten op zijn eigen reële gebruik, zoals bij de federale bijdrage het geval is (per kWh). Zo worden immers bij deze gewestelijke energieheffing ook nulverbruikers en negatieve verbruikers (prosumenten/zonnepaneeleigenaars, kleinschalige wind) aan de belasting onderworpen, terwijl deze geen ‘ eigen verbruik ’ of meetbare afname hebben, en onder de federale bijdrage overigens volledig niet worden belast en buiten de belastbare materie van die heffing vallen. Omgekeerd zijn er klanten met een verbruik die de heffing niet betalen omdat ze geen afnamepunt hebben op distributienet, plaatselijk vervoernet of gesloten

distributienet. Het verbruik is louter een differentiatie in de berekeningswijze, maar geen belastbare materie of grondslag. Dat is immers het afnamepunt zelf, naast de differentiatie naar gelang de typologie van de klant (al dan niet sociaal).

Bovendien kan men niet stellen dat de heffing afhangt van het verbruik, want dan zou de heffing verschillen tussen afnamepunten van een verschillend verbruik hetgeen niet zo is (iemand die 1 megawattuur (MWh) verbruikt, betaalt hetzelfde als iemand die 5 MWh verbruikt) en dan zouden klanten met een gelijkaardig verbruik een gelijkaardig tarief betalen (hetgeen niet zo is : verbruikers met een gelijkaardig verbruik maar een verschillend aantal afnamepunten betalen bijvoorbeeld een andere heffing (het afnamepunt is duidelijk de primaire heffingsgrondslag); gewone klanten en sociale klanten met een gelijkaardig verbruik betalen een verschillende heffing (type klant is differentiatiebasis) en tussen verbruikers op transmissienet en op andere netten (aard van net waarop aangesloten wordt, bepaalt mee). Het is dus geen extra belasting op het verbruik, waar de heffingsbasis de kWh is. Er is een relatie met het verbruik, maar dat is een differentiatiebasis die in principe leidt tot een oneindig aantal verschillende heffingsvoeten per kWh (zie oneindig aantal punten die lijnen in figuur uitmaken). De differentiatie naar verbruik is vanuit billijkheidsoverwegingen te verantwoorden, maar deze differentiatie wordt daarmee niet de belastbare grondslag of materie. Onderstaande figuur toont dat afnamepunten primaire grondslag is.

Hierdoor alleen al verschilt deze heffing qua belastbare materie en grondslag fundamenteel van de federale bijdrage ». (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2015-2016, nr. 544/5, pp. 6-7).

B.9.2. In haar advies nr. 58.417/3 van 2 december 2015 bij het regeringsamendement wees de afdeling wetgeving van de Raad van State op het volgende :

« 2.1. Behoudens wat de afnemers betreft die de sociale correctie genieten, wordt in het thans voorliggende amendement het bedrag van de heffing echter bepaald door de hoogte van het verbruik op het afnamepunt. In zoverre de ontworpen heffing wel degelijk afhangt van de hoeveelheid afgenomen elektriciteit, lijkt niet langer te kunnen worden voorgehouden dat die belasting verschilt van de federale bijdrage waarin het in dat advies [nr. 56.739/1/3 van 24 oktober 2014 - *Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2014-2015, nr. 132/4, p. 80] vermelde artikel 21bis van de wet van 29 april 1999 ‘betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt’ voorziet.

[...]

2.4.3. De ontworpen regeling blijft er evenwel niet langer toe beperkt ‘ het loutere feit aangesloten te zijn op het net ’ te belasten. Doordat de hoogte van die heffing wordt bepaald in functie van het verbruik op dat afnamepunt, wordt minstens voor vele, zo niet de meeste heffingsplichtigen ook het eigen verbruik van elektriciteit belast.

Het gegeven dat de tarieven per kWh verschillen, zelfs in éénzelfde verbruikscategorie, terwijl het tarief van de federale bijdrage – behoudens wat de verbruiksschijven van 20 megawattuur en hoger betreft – lineair wordt bepaald per kWh, doet hieraan geen afbreuk. Het gaat er immers niet om het tarief van de ontworpen belasting te vergelijken met die van de federale bijdrage, maar wel het element dat aanleiding geeft tot belasting. Doordat in beide gevallen het verbruik van elektriciteit wordt belast, bestaat er wel degelijk een dubbele belasting van éénzelfde belastbare materie » (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2015-2016, nr. 544/5, pp. 34–36).

B.10. De belastbare materie is het element dat aanleiding geeft tot de belasting, de situatie die of het feit dat leidt tot het verschuldigd zijn van de belasting. De belastbare materie onderscheidt zich van de belastbare grondslag (« de heffingsgrondslag »), die de basis is waarop de belasting wordt berekend. Het is ten aanzien van materies die reeds het voorwerp uitmaken van een federale belasting dat de gemeenschappen en de gewesten geen nieuwe belasting mogen heffen.

B.11. De decreetgever heeft met de bestreden bepalingen de bij het decreet van 19 december 2014 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2015 ingevoerde « Bijdrage Energiefonds » wezenlijk hervormd en verruimd.

Zoals zij was bepaald bij het decreet van 19 december 2014, verschilde de belastbare materie van de heffing, die oorspronkelijk werd gevormd door het afnamepunt op een distributienet in het Vlaamse Gewest, daadwerkelijk van die van de federale bijdrage die was ingevoerd bij artikel 21*bis* van de wet van 29 april 1999, wegens het forfaitaire karakter van die heffing en wegens de omstandigheid dat elke houder van een afnamepunt die heffing verschuldigd was louter wegens het bestaan van dat afnamepunt, los van de afgenomen hoeveelheid elektriciteit, zelfs indien die hoeveelheid gelijk was aan nul of negatief was.

Zoals blijkt uit de in B.8 uiteengezette wijzigingen die bij de bestreden bepalingen zijn ingevoerd, alsook uit de parlementaire voorbereiding die heeft geleid tot de aanneming ervan, is het feit dat aanleiding geeft tot de heffing niet langer uitsluitend verbonden aan het bestaan van een afnamepunt waarvan de heffingsplichtige houder is. Het verband met de verbruikte hoeveelheid elektriciteit voor het vaststellen van die heffing is zodanig nauw dat niet meer kan worden besloten tot het fundamenteel verschillende karakter van de belastbare materie ten opzichte van de federale bijdrage zodat de beginselen die zijn vastgelegd bij de in B.5 geciteerde bepalingen in acht zouden zijn genomen.

Immers, hoewel nog steeds een forfaitair basisbedrag wordt geïnd terwijl voor bepaalde afnamepunten geen enkel verbruik wordt vastgesteld – wat op zich zou kunnen leiden tot de overweging dat, wat die afnamepunten betreft, het niet gaat om een dubbele belasting ten opzichte van de federale bijdrage –, wordt het bedrag van de heffing eveneens vastgesteld, ten laste van de heffingsplichtige, op basis van het jaarlijkse elektriciteitsverbruik, dat zelf wordt berekend op basis van de voortschrijdende jaarlijkse som van de afnamen. Doordat de in het geding zijnde heffing op die manier gekoppeld is aan die afgenomen hoeveelheid elektriciteit, heeft zij tot gevolg dat aan de houder van een afnamepunt een belasting wordt opgelegd die niet kan worden onderscheiden van die waarin is voorzien in de federale bepalingen die het elektriciteitsverbruik zelf belasten.

B.12. De in B.4.1 tot B.4.3 weergegeven middelen zijn gegrond.

Derhalve dienen de artikelen 129 tot 134 en artikel 135, 18°, van het Vlaamse decreet van 18 december 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2016 en, vanwege het onlosmakelijke verband, het decreet van 3 februari 2017 houdende wijziging van artikel 14.1.2 en artikel 14.2.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 te worden vernietigd.

Er is geen aanleiding om in te gaan op de andere middelen, die niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

B.13. Teneinde de rechtsonzekerheid en de administratieve en juridische moeilijkheden te vermijden die een vernietiging met terugwerkende kracht zou teweegbrengen terwijl de vernietigde bepalingen uitwerking hebben gehad sinds 1 maart 2016, dienen de gevolgen van de vernietigde bepalingen met toepassing van artikel 8, derde lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof te worden gehandhaafd voor de heffingsjaren 2016 en 2017.

Om die redenen,

het Hof

- vernietigt de artikelen 129 tot 134 en artikel 135, 18°, van het Vlaamse decreet van 18 december 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2016, alsook het decreet van het Vlaamse Gewest van 3 februari 2017 houdende wijziging van artikel 14.1.2 en artikel 14.2.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009;

- handhaaft de gevolgen van de vernietigde bepalingen voor de heffingsjaren 2016 en 2017.

Aldus gewezen in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 22 juni 2017.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschant

E. De Groot